

na tanjko govoriti; samo to pristavimo, de gospoda apata M. Voduška poznamo, kakor pobožniga in učeniga možá, in vnetiga Slovenca; torej smejo bravci tudi v prihodnje vsiga dobriga v Drobntinah pričakovati, kakor dosihmal. Pa tudi Milostljivi škof jih niso popolnoma zapustili, kér so veliko spisov za Drobntince pri vsih svojih obilnih opravilih sami spisali, in še obljubili, de bodo nabirke za Drobntince tudi prihodnjic pregledovali in varh tega letnika ostali. Tako bo Njih duh tudi prihodnjic v Drobntinah vladal.

Od besede in njene obleke Drobntinc z veseljem naznanimo, de se veliko bolj z govoram naših Novic vjemate, kakor druge knjige iz njih, zlasti nekoliko bolj daljnih štajarskih krajev. — Poglavitne ločine kazala so: Pogovor za léto 1848; Drobntinc posvečenje sv. Viktorinu, Ptujskimu škofu. A. Stare resnice v novi obleki. B. Prigodbe žalostne in vesele. C. Razgled za stare in mlade ljudi. D. Prilike in basni. E. Ogledalo za šolo in domačo rejo otrok. F. Slovenska gerlica, ki ima I. pesme za otroke; II. za dobro voljo; III. za kratek čas; IV. za pobožnost. — Papirja in natisa pa ne moremo hvaliti, posebno neprijeten je natis z večimi čerkami.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénce. Na svitlo dal Dr. J. Muršec, učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

To lične delce, ki ga imamo pred seboj, ima le 87 strani v osmini; popir je lep, natis razločin, cena samo 10 krajc. v srebru. —

Kar pa notranji obség tiče, je v priméri z malim prostorom bolj obsirin, kakor bi se kdo pri prvem pogledu nadjal. Iz celiga dela se razodeva, de je gosp. pisavec to slovnico s premislilam osnoval, in razsnovanje skerbno prevdaril. Akoravno se sémtertje — kar ni drugači misliti — v besedi, in v vezavi le štajarskimu narečju lastne like najdejo, se vender slovnica po pravici smé „slovenska“ imenovati. Enake dela zlasti sedanji dóbi zlo prav pridejo, ker so se ljudje jéli za slovenšino zlo bolj poganjati, kakor kedej popred, in svét čedalje bolj spozná, de slovenšina svoje lastno lice ima, ki so ga učeni slovinci gladili ob času, ko se marsiktere druge slovanske stébla za slovstvo še niso kej menile.

V marsikterih rečéh se morebiti ne bomo do zobca vjemali, vender se nadjamo, de zastran jezika bomo lahko vselej skupej orali, le to nam bodi pred očmi: „In necessariis unitas“. Iz slovnice, ako nje zlog primerimo z drugimi spisi iz uniga kraja, je očitno, de si je gosp. pisavec prizadeval vsim slovincam zadovoljiti, in zavoljo tega je marsikje zatajil navado svojiga kraja, kolikor ni slovenska. To je pot, ki nas k namenu pelje, in tako naj bi vsi pisavci delali, zlasti kader za vednost pišejo. Ko se v prid ljudstva z oziram na posebin kraj kej piše, naj se ogled občnosti slovenske sicer ne pogreša, vender naj bo namén, ki ga ima pisavec ravno pred seboj, njegova prva skerb.

Zavoljo tesnosti s časam smo celo slovnico le bolj po verhu pregledali; ne moremo se torej v obsirno pretresovanje tega hvale vredniga dela podati; nadjamo se pa, de nam gosp. pisavec ne bo zameril, ako v nekterih rečéh svojo misel razodenemo, nekaj, de se sčasama k luči pripravi, kar je mračniga, nekaj pa, de se Slovinci bolj in bolj med seboj bližamo in umémo. Tega se je s tem bolj nadjati, ker smo s poglavitnimi rečmi v obségu celiga dela blezo zlo ene misli z gosp. pisavcem; pa tudi v stranskih rečéh nočemo soditi — to gré učenim slovnicarjem — ampak le prijazno poméniti se, kaj, in kakó bi bilo bolj práv? — De se lože med saboj umémo, se bomo po večim zaznamkov ali terminov gosp.

pisavca deržali. Zavolj umljivosti bi bilo dobro, bravcu imenovano slovnico pri roki imeti, ker se ne more vse ponavljati, in marsikaka reč se le oméni. —

(Dalje sledi.)

Županova Micka.

Veséla igra (komedija) igrana v Ljubljani
8. dan tega mesca.

58 lét je pretéklo, kar je bila Županova Micka, poslovenjena od gosp. Antona Linharta, tadajniga c. k. tajnika deželniga poglavarstva v Ljubljani, pervikrat igrana. Veliko Ljubljanec je med tem časam že v Savo stéklo, veliko se je med tem na svetu prekucnilo, hvala Bogú! de smo po dolzih težavah zopet na tisto stopnjo prišli, na kateri so naši starši že pred 58 léti stali, ko so sméli, kakor zdej mi, „Županovo Micko“ igrati.

Gotovo bo marsikteriga naših dražih bravcov mikalo zvediti: kdo de je takrat (1790) Linhartovo komedijo igral? — Stara gospá, ktera se še z veseljem pervikrat igrane „Micke“ spomni, so mi povedali, de že vsi tadajni igravci v grobu počivajo. Imenitni igravci pa so bili vsi, in — Bog jim daj večni mir in pokoj — gotovo so bili tudi iskreni Slovinci! — Tulpenhajm je bil vlastnik suknarske fabrike v Selu pod Ljubljano, gosp. Deselbruner; Sternfeldovka je bila žena žlah. gospoda Garcarolitá; Monkof je bil gosp. Makovic, zdravnik in Linhartov svak; Jaka župan je bil Dr. Morak (poslednjic c. k. dvorni svetovavec na Dunaji); Micka je bila gosp. Linhartova žena; Anžé je bil Dr. Piller; Glažek pa Dr. Repič; — šeptavec (Souffleur) je bil gosp. Linhart sam.

Ali je bila pred Linhartovimi komedijami v Ljubljanskim gledišu kaka slovenska igra igrana, nismo mogli zvediti; gosp. H. Kosta govori sicer v svojih „Spominkih Krajske dežele“ od nemških, talijanskih in francozkih komedij v Ljubljani, od slovenskih pa besedice ne spomni. To pa nam kažejo nektere gledišne oznanila, de je bila v léti 1821 in 1822 včasih slovenska igra v Ljubljanskim gledišu napravljena. Z rudečimi čerkami natisnjeno gledišno oznanilo od 28. sušca 1822, ktero smo med starimi bukvami našli, napové tóle: „Danf bo igran: „Golfani Štarez“ — kratkozahafnost u enimu Delu is Nemfhkiga prestavleno ot Kozebua. *Ljudje*: Komednin gospodár, pride kakor kellar in kakor godez... gospuđ Flor. — Mizka, njegova shena... punza Fischer. — Godernavez, oskernik... gospuđ Wilhelm. — Janez, hlapz.... Janez Dittmayer.“ Ti igravci so bili gledišni igravci, ki so navadno nemško igrali. —

8. dan tega mesca se nam je spet prikazala Slovenska „Županova Micka“, popravljena nekoliko od gosp. M. Kastelica in igrana od zbranih rodoljubov, ki je vkljub silni vročini toliko gledavcov privabila, de je bilo gledišé čez in čez polno, in de so pogorelci v Št. Vidu gotovih 120 gold. od slovenskiga družtva prejeli, ki jim je čisti dohodek današnje igre podarilo. Vsak pravi rodoljub je bil ta večer v gledišu, in s serčnim veseljem smo vidili tudi našiga ljubljeniga deželniga poglavarja s celo svojo rodovino pričijočiga, ki dosihmal še nobene slovenske „besede“ niso zamudili.

Vsi gosp. igravci in obé gosp. igravki so se tako izverstno obnesli, de jim je od vsih strani „slava“ donéla. Spodobi se, de nar poprej od Županove Micke in gospé Šternfeldove kaj povémo. Micka je bila gospodična M., ki nam je županovo hčerko, nedolžno in od zapeljivca zalezovano deklico tako ljubeznjivo pred oči postavila, de si je koj vse serca pridobila; tudi je bila prav zaló oblečena. — Kot dober varh ji je „mlada vdova“ na strani stala, ktero je gospá Š. tako nježno (zart) igrala, de tudi nji po pravici velika hvala gré. —

vgotovljene spoznane, kader bo pa 192 poslancov skupaj, bo zbor ustanovljen. — Po tem bomo opravilni red, in potlej še le ustavo prevdarjati začeli; kmetiške reči pa ne bojo tako kmalo na versto prišle. *Zatorej nikar ne lazite še zdaj na Dunaj denarje zapravljat in zijale prodajat; Vam bom še oznanil, kdaj de se bo od teh reči govorilo. To Vam pa še zdej povém, de poslanci vsih deželá za kméta kej dobro mislijo, zatorej bodite mirni in z veseljem pričakujte dan osrečenja!*

Ambrož.

Dopis gosp. dohtarja Kavčiča iz Dunaja.

Tudi naš častitljivi poslanec, gosp. Dr. Kavčič so vredništvu Novic iz Dunaja práv veselo pismo pisali. V vsaki besedici, ki jo nam v obširnim pismu pišejo, se očitno kaže, de smo Krajnci tudi v njih praviga možá izvolili, ki se bojo za pravico v vsih rečéh, pa tudi za našo národnost iskreno potegovali. Kakor gosp. Ambrož hvalijo tudi gosp. dohtar iz lastniga prepričanja vérlo obnašanje večiga dela Dunajčanov, ki so nam vsim svobodnost pridobili, in če bi njih ne bilo, bi bili še zdej vsi pod starim jarmam sužnosti zdihovali. Torej pravijo gosp. dohtar: „slava slava Dunajčanam!“ — Slava Dunajčanam doní tudi iz Krajnskih hribov in dolín, v kterih ljudstvo prebiva, kterimu svobodnost ni prazna beseda! — Če včasih Danajčani zaropčejo — pišejo tudi gosp. dohtar — se zgodí to le za tega voljo, ker se silno bojé za okrajšanje pridobljenih pravíc, zatorej jih vsaka reč zbudí, ako slišijo, de kak nasproten véter potégne. Kader se pa prepričajo, de gré vse práv, so zopet mirni in v vsim postavam podložni. Nikjer se ne sliši od kakiga bója, in premoženje vsaciga je varno, kot svéta reč. De se marsiktera nespodobna in zaničevanja vredna reč zdej na Dunaji piše in taki spiski po mestu prodajajo, je res — tode kar nekteri posamesni ljudjé delajo, zavoljo tega se ne smé celo ljudstvo okrivíčiti, ki take nespodobne reči tudi zaničuje. — Poslednjič pišejo gosp. dohtar še, de vse kaže, de bo deržavni zbor na práv pravične postave se vpirajočo novo vladíjo ustanovál. — Bog daj!

Iz Frankforta.

Ljubi moji Slovenski bratje! Veliko smo že slišali in brali od nemške zaveze, in od volitve poslancov v Majnski Frankfort, toliko namreč, de ne vémo več, komu, in kaj bi mu verjeli — de ne vémo, ali imamo iz Frankforta kaj dobriga, ali kaj hudiga pričakovati.

Kdo pa nam zamore na vse to práv odgovoriti? Gotovo le kak resnicoljuben poslanec iz Frankforta, tak, ki vse to, kar se tam godí in govori, sam vidi in sliši. Od taciga Koroškiga poslanca sim te dní list bral, ki ga je 24. rožnika iz Frankforta pisal. To pismo rad vsim Slovencam oznanim. 22. rožnika — tako piše imenovani poslanec — sim osnovek (Entwurf) nemško deržavne ustave v roke dobíl, iz kteriga zavoljo pomanjkanja časa, le samo to pisati hočem, kar véro zadeva:

Osnovka III. členk §. 11. „Vsakimu Nemcu je popolna svobodnost v veri in v vesti pripušena“.

§. 12. „Vsak Nemeč ima neprikrajšljivo pravico, svojo véro (naj je kterakoli hoče) ne samo v hišni občini, ampak tudi očitno spoznovati“.

§. 13. „Vsaki Nemeč, brez razložka vére, ima enake mestjanske in deržavne pravice“.

§. 14. „Novih vér zamore postati, kolikor jih hoče, in nobena deržavnih poterdb ne potrebuje“.

§. 15. „Nihče se ne sme siliti h kakimu cerkovnimu opravilu“.

§. 16. Zakon že po posvetni sklenitvi svojo veljavnost doseže; cerkvena poroka se še le, če kdor želi, po posvetni sklenitvi zgoditi more.

Zastran tega osnovka se bo prihodnje dní v Majnskim zboru še le posvetovalo — pa kaj se bo sklenilo? — Kar to vtiče poslanec piše: Zunaj več katoljških duhovnikov, sedita tudi dva škofa, to je, Diepenprok iz Breslave in Miller iz Münstra pri vélikim zboru. Ta dva možá — piše poslanec iz Frankforta — se bosta pri posvetovanji zastran gori imenovanih reči gotovo iskreno v bran postavila; pa če pomislim, kakiga duha so Frankfortskiga zbora poslanci, se je bati, de ta dva cerkvena možá nič ne bosta opravila. Ali smemo še prašati, kaj imamo iz Majnskiga Frankforta pričakovati? Čeravno iz Frankforta družiga ne pride, kakor duh, kí ga veliko nemških poslancov izdiha, ga bomo mi Slovenci, ki je nam naša véra čez vse, kmalo siti — kmalo bomo duha pasje vijolice bolj veseli, kakor gori imenovaniha nemškiga duha!

Iz Perave zunaj Belaka.

Lesjak.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénce. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

Tudi slovenskimu duhu je primerno pravilo, de naj se povédina (predikat), kjer se da, z nasobo (subjekt) v spolu vjéma, kakor v latinskim, postavim: Roma victrix in ne victor, — rhetorica, philosophia i. t. d. so v ženskim spolu, kér so si mislili k besedi še: ars ali scientia. Po tem bi utegnili tudi pri nas práv biti, ko bi terminologijne besede ali znamenice po tem pravilu vpravnovali; bi tedaj ne rekli, postavim: glasnik, tihnik, ustnik i. t. d. ampak kakor beremo v „Blažetu in Nežici“, in v „Drobincah“: glasnice, tihnice i. t. d. ker si mislimo še besedo: čerka, ali pismenka, ktera je práv za práv nasoba k unim povédinam. Tako pravimo na priliko: desnica, levica (roka), kapnica, sókrovica, zélnica (voda) i. t. d. Dokler se človek v ptujšino ni zapletel, se v ti reči ne zmoti lahko, kér ga natora vodi; otrokam v šoli je bilo rečeno, de lonček za tinto je tintnik, pa hitro so ga spremenili v tintnico (namreč posodo). —

Na prvi strani spodej se bere: „č se včasí v š ali s premení, kadar t in k sledí; postavimo: devica — devíštvo, namesti devíčtvo“ i. t. d. Tukej je paziti, de tvo in ko niste nikakoršni končnici (Endsylben), ampak stvo in sko; tedaj za čerko č še vselej poprej s pride, po tem še le t ali k; postavim: devica devíč-stvo, in iz tega devíštvo; človek človeč-stvo, iz tega človeštvo; c, k, č se tedaj z sam vred končnice stvo v š premené.

2. §. Ključica [^] nad e (é) zaznamnjuje práv za práv le dolgo odperto ali široko e postavim: tèle, žéne, ne pa kratkiga, ki ima samo na sebi ta glas. Ako vém, de „jé“ poméni: er isst, mi ni potreba znamenjati z nikakoršnim znamenjem „je“ er ist. V Novicah so se sémtertje take zaznamnjevanja tudi terpéle, pa zavoljo tega še nimajo veljave, pa so tudi tukaj le redke bile. Ako pišemo: vsê, jê, njêgov, dététu i. t. d., po tem nima prosto e nikakoršine službe. Radi verjamemo, de se v krajih gospod-pisavca v teh in enacih besedah nekoliko drugači izrekuje, vender ménimo, de znamenja ([^]) mu ni treba.

Kadar stojí e pred ram še z enim tihnikom, *) se izgovarja že, pa bolj vozko ali zamolklo kot sicer,

*) De se ložej umémo, bomo po vecim zaznanike ali termine rabili, kakoršni so v slovnici.

torej bi utegnilo pravilo veljati, de naj se sicer piše, pa brez znamenja, kadar se ima tako izgovarjati, le kader se zateguje, naj bi se mu dalo znamenje (´) na priliko: vérnost, zmérnost; nasproti pa: versta, perst, kert, smert. Brez glasnika enake besede pisati, pa ménimo, de bi ne bilo svetovati, kér to okó žali, blagoglasje béga, in je ptujcam v spodtikljej. Tudi je gotovo, de Serbljanje in graničarji vse bolj zagoltno izgovarjajo, postavim besede: smert, kerst, kert, i. t. d., kakor Slovenci, per katerih se e v enacih besedah dosti razločno zlasti, po nekterih krajih izgovarja.

V tim odstavku se bere tudi: „L pred tihnikam se prerodí v o (ú, a).“ To pravilo veljá le za nektere kraje, ki so bližej Hervaškiga, sploh pa, kolikor nam je znano, se po Slovenskim l v besedi pred soglasnikom izgovarja kakor v, postavimo: dolg, volk, izgovarja dovg, vovk, in ne dòg, vòk, ali pa dug, vuk, kakor pri Ilirih ali južnih sosedih; na koncu pa se izgovarja: ál kakor áv, al kakor ov (ali av), él kakor év, el kakor ev ali u, íl kakor ív, il kakor u (ali iv), ol kakor ov, ul kakor uv.

Perméri Lehrgebände der slav. Sprache von Fr. Seraph. Metelko, Laibach 1825. — V ptujih besedah, in pa v tacih, ki v množnim rodivniku (genit. pl.) glasnik odmetivši l na koncu imajo; v imenih, ki so s končnico tel izličene, in v nekterih družih, l na koncu večidel svoj glas ohrani. De bi se pri tacih besedah l kakor v ne izgovarjal, so jih začeli že zlo z lj pisati; pa bi utegnilo bolj práv biti, de bi jih ne jotirali, zakaj: de se l kakor v izgovarja, je práv za práv razvada, ki se je v navado vmuznila, in ta razvada nima pravice siliti, de bi pisali, postavimo: apostelj, učitelj, délj, darilj, čebélj, kmalj i. t. d., namesto: apostel, učitel, dél, daríl, čebel (genit. pl.) i. t. d. Kako napčno de je postavim pisati: učitelj, se razodene iz nategnjene besede učitelja, desiravno nihče ne izgovarja — učitelja ampak učitelja; pri apostel in enacih naj bi se že lj pisalo, ako je komu drago, kér se po nekterih krajih tudi v govorjenji sliši.

(Dalje sledi.)

Novičar.

Presvitli Nadvojvoda Janez so prišli 18. dan tega mesca iz Frankforta na Dunaj nazaj, kjer so pretečeno saboto državni zbor z veliko častjó začeli. — Bratovska edinost se kaže v volitvi predsednikov državniga zbora: Dr. Schmit, predsednik, je nemški poslanec; Dr. Strobah, prvi namestnik presednika, je Slovan; drugi namestnik, gosp. Hagenauer, pa je poslanec iz Laškiga. — Naš Dr. Ulepič je med šesterimi pisavci izvoljen. — Iz Laškiga še zmirej nič posebniga ne vémo; zmirej gréjo še nove armade notri. — Praga je bila 20. tega mesca vojaške obséje rešena. Windišgrec! kje ostanejo tako dolgo Vaše spričbe? — Pravijo, de so bili Madžjaroni v bóji zoper Serbe in Hervate 15. dan tega mesca popolnoma našeškani. Božja pravica. — Nemška edinost se je že začela majati (poglej v Hanover, Königsberg, Berlin i. t. d.). Nemcam še nikdar ni bilo dano, edinim biti. — Kolera se zmirej naprej pomikuje; v Brodi, 13 milj za Lvovam (Lemberg) je začela pretečeni teden hudo moriti. Bog nas je obvari! — Iz Idrije so nam žalostno novico oznanili, de je jel pri Fari po mnogih njivah krompir zopet gnjiti. Tudi okoli Ljubljane je tako. Bog daj, de bi se gnjilina saj preveč ne razširila!

Slovensko društvo v Ljubljani svojim domorodcam!

Novo vstanovljeni odbor slovenskiga društva je v

velkim zboru 6. dan pretečeniga mesca posvetovane in poterjene postave spisal in natisniti dal. Današnjemu listu so priložene.

Nadjamo se, de smo namen in opravilo slovenskiga društva v teh postavah razložno dokazali, in de je na tanjko v vsakim razdelku pot razložena, po kateri društvo misli svoj imenitni namen v prid domovine doseči.

Potrebnost in koristnost slovenskiga društva na dolgo in široko svojim pravim domorodcam dokazovati, nam ni potreba, kér Vi z nami vred čutite, de občno-koristna reč mnogih gláv, mnogih rók potrebuje, ako se hoče tako opravljati, de je v slavo in gotov prid domovini!

Novi časi terjajo nov trud. Tudi naš slovenski jezik, ki je dolgo zanemarjen počival, je dobil po ustavi, ki so jo nam presvitli Cesar dodelili, pravično veljavo, in bo vpeljan v šole, pisarnice in občinsko življenje. V pomoč vsiga tega pa je treba, de se slovenski jezik, toliko lét le od posamesnih rodoljubov obdelovan, z združeno močjó omikovati in piliti začne. Zdej zdej, dragi domorodci! je čas, de poslušamo glas našiga slavniga Koseskiga, ki nas opominja:

Jezik očistite pég, opilite gladko mu rujo,
Kar je najétiga v njem, dajte sosedu nazaj,
Kinčite ga iz lastne močí, iz lastniga víra!
Jasno ko struna bo pel, zvonu enako donil,
Pričal vašo modrost na desno, na levo narodam.

Res je začetek trud, okorna beseda detinstva;
Tega ne vstrašite se, moč neizmerna je sklêp!
Volja popráv vam bodi in skêrb, izida ni dvombe,
Glejte ta hrast košat, hrastíc očetu je bil:
Zakon natóre je tak, de iz maliga rase veliko!

In takó tudi mi upamo, de bo — kakor za našo domovino mnogo zasluženi gosp. Vertovc želijo — iz zdej še pohlevne slovenske družbice v malo létih slovenska akademija razcvetela v podporo mnogih vednost, ktere so Slovencu tako potrebne! Kolikor več bo rodoljubov v društvo stopilo, toliko več bo društvo opravilo, toliko hitreji in toliko boljši. Na Vas se tedej opira domorodna reč — brez Vas pa razpade.

Sprejemite tedej, dragi domorodci! to povabilo s tako rodoljubnim sercam, s kakoršnim je pisano od odborstva slovenskiga društva.

Oznanilo

vredništvu Novic izročeni milodarov za pogorelee v Šent-Vidu in Soderšici:

Gosp. Samasa v Ljubljani 5. gold. za Št. Vid. 5 gold. pa za Soderšico. — Gosp. J. Š. iz Celja pol gold. za Št. Vid, pol pa za Sod. — Gosp. K. D. v Ljubljani pol gold. za Št. Vid, pol pa za Sod.

Vredništvo.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	22. maliga serpana.		17. maliga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	59	2	6
1 » » banaške	2	10	2	9
1 » Turšice.....	1	15	1	18
1 » Soršice.....	—	—	1	45
1 » Reži.....	1	27	1	28
1 » Ječmena.....	1	—	—	—
1 » Prosa.....	1	44	1	37
1 » Ajde.....	1	33	1	28
1 » Ovs.....	—	52	—	52

liko zaupljivost. Če jih zavoljo tega vprašaš in okregaš, rečejo, de ni bilo časa poslati po babo; in kakošna bolj serčna odgovori: „Ako parva majka naša Eva brez babe porodila jest, znamo i me.“ — Malo je med našimi Slovenkami nesrečnega poroda, še manj pa jih zavoljo tega umerje. — Kakor v starim zakonu med Izraelci, takó je tudi med našimi Slovenkami velika sramota, ako ktera žena nič otrok nima, in zaničljivo jo imenujejo: „sčirka.“ —

Dete nesejo precej v cerkev kerstit, ne gledajo ne na dež, ne na mraz, čeravno imajo nekteri po dve uri in še dalje iti. Dan kërsta jim je blagdan, posebno če je fantič na svet prišel, ima oče veliko veselje; za punce se toliko ne pečajo, in če je ktera mati toliko nesrečna, de samo dekleta ima, jo mož clo malo čislja. Za kume vzamejo poštene in poštovane ljudi, večidel iz svoje rodbine, in kader eden družimu na kërst derži, imajo potem med sabo duhovno rodbino, ktero jako spoštujejo; tudi tisti rodovnik (duhoven), kteri kërsti, jim je v posebni časti, in ga imenujejo: Gospod kompare (compadre). — De boste še bolj spoznali čast in zavezo, v kteri so kumi med sabo, vam povém, de veliko prepira in pretepanje se s tem vbrani, kër se večkrat sliši reči, kadar se dva med sabo skarata: „Ala! da mi nebiš bil kum! — Kader pridejo od kërsta nazaj, imajo pojedino in si napivajo na zdravje otroka in matere njegove.“

Po porodu ostanejo žene več časa domá, ne gredó iz hiše, in tudi čevljev (postoli) ne obujejo, ampak v samih nogovicah hodijo po hiši; potém gredó „na mašo“, to je, po blagoslov v cerkev.

(Dalje sledí.)

Odgovor

na besedo gosp. P. Hicingerja zavoljo vpeljanja slovenšine v pisarnice.

(Poglej Novice 2. veličiga serpana 1848.)

Po resničnih postavah pravice vsacimu umnimu človeku v serce zapisanih, je vsakterimu dano, kar je práv in dobro storiti, brez de bi ga kdor v tém smel motiti. Ravno take pravice, kakor jih ima človek med ljudmi, jih ima tudi národ med narodi, in od nekdej so tisti ukazi večne pravice za vse narode in njih ravnanje veljali, po kterih smo mi Adamovi sinovi med seboj živeti dolžni. Postavim: Kar je človeku po pravici moč v svojo last pridobiti, si svobodno vlasti — s komur národ, brez de bi družiga kratil, obogatéti zamore, tega mu nihče ne bo branil; s svojimi rečmi vselej po svoje ravnati smém; svoj jezik smem vselej govoriti, nobedin mi družiga ne more siliti; svojiga jezika se vedno deržati tudi narodu ni prepovedano, — in tacih pravíc je še dosti, ki jih vsakdo vé, in ki so narodam prirojene, kakor posameznim človekam.

Ostanimo pri pravici svobodne rabe lastniga jezika. Práv in dobro je, de vsaki národ po vsi svoji moči domači jezik varje, brani, gladi, čisti, terdi in ga časti. Vsak národ imá tedej tudi gotovo pravico, to storiti, in nihče mu je pošteno ne more vzeti. Skerb za občno srečo celiga naroda in ohranjenje njegovih pravíc pa je izročena naroda pooblastnikom in vladarjem, tistim ki v iménu in namesti celiga ljudstva so se tega po njegovi volji lotili. Komu neki morajo potem njih dela vstreči? Kakošni namen naj ima njih trud? Ali ne v vsim v prid domovine? Ali ne bodo zastran domačiga jezika tudi le v tém naménu delali? Ga ne bodo tedej berž ko berž v šolah svojim in svojih bratov otrokam dali učiti, ali ne — kër le ž njim veliki domovini služijo — po vsih kancelijah ga vpeljati ukazali? Nikjer pa še ni nobedin učenik pravice tega terdil, de bi naroda vladarstvo moglo prid in srečo vsaciga deželnega prebivavca posebej oskerbeti, de bi clo množica ptujcov narodu

bolj pri sercu bila, kot njegove lastne potrebe. Naroda pooblastniki morajo le osrečenje in pravice cele velike občnosti v skerbi imeti, in tako bo prav za nar veči množico prebivavcov.

Kaj tedej, če ptujci med nami živé, kteri bi v pisarnicah in šolah raji kakošne ptuje jezike iméli? — Ako hočejo pri nas biti in ostati, se morajo tistim postavam vkloniti, ki so za občni prid nar bolji, tistim, ki po sklepu in pravicah naroda domovini strežejo. Ako tega nočejo, mislijo gosti biti, kteri so sreči naroda nasproti. Ali bo národ take protivne gosti sprejel? jih bo glédal na svoji zemlji? — Ménim de ne! Če se pa ptujci mirno domačim postavam vdajo, bodo vsakimu poštenimu narodu dopadljivi sosedje. De bi se pa težavniga znebili, kar jih zavolj občne rabe domačiga, njim neznaniga jezika doleti, bodo dovolj pripomočkov našli; se bodo, postavim, jezik naučili, prestavljavce najéli i. t. n. Tacih pripomočkov pa národ nemore in ne smé za vsaciga ptujca oskerbovati, ker bi tega ne konca in ne kraja ne bilo, in bi se takó kmalo domače potrebe pozabile, ali saj domovine prid kratil.

(Konec sledí.)

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénc. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

3. §. Raba prašavnih, kazavnih in oziravnih zaimén je pri naših štajarskih sosedih po nekoliko zbégana. Na 29. str. 2. so té zaiména lepo razložene, in je opomnjeno, de vsakimu vprašavnimu zaiménu se oziravno in kazavno protimérja, vender se v djanji ali praktiki gosp. pisatel derži navade svojih deželánov, ki je ondi v govorjenji uterjena, ter piše postavim na 4. str. 3. §. „Koliko glasnikov ... toliko zlogov;“ desiravno je očitno, de po slovniskih vodilih bi namesto „koliko“, moglo oziravno „kolikor“ stati; kër se namreč kazavno in oziravno takóle vjemate: Kolikor, toliko; ali pa: toliko kolikor. Oziravno utegne tudi pred kazavnim biti; na to ni gledati, ktero pred drugim stoji. — Na 9. str. spodej pod * pa se bere: „Vidiš germa ali brega (to je strašno debeliga človeka), kakor sém kobaca?“ Tukej pa je oziravno „kakor“ namesto prašavniga (ali bolje reči, kazavniga) „kako“. — V začetku 27. §. se bere: „Kdo govori, je perva; komú se govori, je druga; od koga se govori, je tretja osoba.“ Tukej so pa prašavne: kdo, komu, koga spodrinile oziravne: kdor, komur, kogar. Enaki stavki so namreč zagoltni, to se pravi, de je nekaj zamolčaniga; ako bi hotli uni stavek polno spisati, bi mogli reči na priliko: ta, kdor govori, je perva; uni komur se govori, je druga; tisti, od kogar se govori, je tretja osoba. Ravno unimu nasproti se zopet govori (tudi nekodi na Krajnském) „nihčer“, namesto „nihče“. Enake preméne se najdejo tudi v začetku 32. §., v 33. §. I., in semtertje po ti slovnici, iz česar se vidi, de se je raba tih zaimén pri štajarskih Slovencih po nekterih krajih drugači razvila in vstanovila, kakor po Krajnském, čimur se pa ni čuditi, kër ta razméra med vprašavnimi, oziravnimi in kazavnimi zaiméni, glédé na njih obliko (formo), je lastnija slovenskiga narečja, ki je ni v družih slovenskih narečjih. Precej pri Hervatih v ti reči, kakor v mnogo družih, vsa druga šega vlada, desiravno nekteri menijo, de je naše narečje podnarečje tako imenovaniga ilirskiga narečja, in de bi se z unim v eno stopiti dalo, in stopiti moglo, in de bi se po Slovenskim namesto slovenskiga tako imenovano ilirsko narečje v pisarnice vpeljalo. Nam je ilirsko narečje ljubo, vender razložki med slovenskim in ilirskim narečjem

so preveliki, de bi se to zamoglo zgoditi; kdor obé narečji pozná in zná, mora to spoznati, če resnico ljubi. Razložek med slovenskim in ilirskim narečjem je večí, kot med českim in slovaškim (pri ogerskih Slovencih), vender so se tudi poslednji v slovstvu od Čehov ločili, ko so jeli svoje lastno slovstvo dvigati, desiravno so bili z njimi že več sto lét poprej v ti reči večidel sklenjeni; Slovenci pa s Hervati še nikoli niso bili v slovstvu sklenjeni.

(Dalje sledi.)

Slovstvine novice.

Slovenska slovnica za Nemce, ki so jo naš izverstni slovenski jezikoslovec gosp. Caf izdelali, bo prišla do konca tekočiga léta popolno na svitlo. Ona bo vse slovenske narečja razložila in v razlaganji glasov in pregíb sosebno ilirsko-slovansko, v izgledih pa tudi druge slovanske narečja obsegla. Cela knjiga bo znesla okoli 25 pól, in bode prav líčna iz založbe Graške knjigarnice Damiana in Sorga.

Slavenski jug, nov časopis, je začel 6. dan tega mesca v Zagrebu izhajati, ki bo vsak teden trikrat na svitlo hodil in kterimu se bo vsak teden tudi pridajal list za prosto ljudstvo, pod nadpisam Prijatelj puka (polka). Vrednika sta: Dragutin Kušlan in Nikola Krestič. Celolétna cena s poštnino vred je 10 gold. in 20 kraje.

Dve neizrečeno veseli novici pretečeniga tedna.

Presvitli Cesar so v Inšpruku 5. dan tega mesca poslance deržavniga zbora práv prijazno sprejeli, in jim na njih povabljenje, de naj pridejo na Dunaj nazaj, tale odgovor dali:

„Veseliga serca Vas sprejemem gospode poslance deržavniga zbora. Vselej le za prid Svojih deželá skerben, se po dokazanih okoljšinah rad vdam Vašimu vošilu ter se bom med Vas na Dunaj nazaj vernil. Akoravno moje zdravje še ni popolnoma terdno, se bom vunder 8. dan tega mesca na pot podal na Dunaj — k Svojim zvestim Avstrijancam; bom pa zavoljo še slabiga zdravja vsaki dan le manjši pot storil. Zagotovilo Vaših blazih misel z radostjo sprejemem.“

Po tem takim so ljubeznjivi Cesar s Cesarico, z nadvojvodam Francam Korlnam in njegovim sinam nadvojvodam Francam Jožefam pretečeno saboto (12. dan tega mesca) na Dunaj nazaj prišli, kjer so Jih že tako željno pričakovali, de bo sedaj dajanje novih postav v lepim redu in urno od rok šlo.

Spet so milostljivi Cesar očitno pokazali, de so nam serčno ljubeznjivi oče! Slava tacimu Cesarju!

Druga imenitna novica je, de je 6. dan tega mesca naša armada na Laškim poglavno mesto Milano v svojo oblast dobila, de je tedej zdej kmalo konec Laške vojske pričakovati.

Veliko naših vojakov je sicer pri mnogih zmagah pretečeniga tedna življenje zgubilo, in tudi junaškiga desetnika Černeta, ki je bil pred nekimi tedni z zlato svetinjo ovenčan, je pred Milanam krogla zadéla, ko si je ravno prizadeval sovražniku en tóp (kanon) vzeti. —

Iz Štajarskiga.

Iz Štajarskiga poleg Marburga nam gosp. C. 24. dan pretečeniga mesca pišejo: „de se létina dosihmal dobra kaže, zernje iznemši žito je jekléno, posebno pšenica; pri krompirji se še nič kvarú ne vidi, lepo cvetè in jabelčica se, kakor že nekaj lét ne, práv zorijo. Sadja bomo le nekaj sliv imeli. Po vinogradih je

precej polno in se grozdje že méca. — Stariga vina je še dosti in celò pod ceno.

Zmes.

(Psi pastirji). V nekim Svedskim kraji, na Smalanskim imajo velike čede ovác, ki jih pa ne pasejo ljudje, ampak psi, ki so nalaš k temu priučeni. Tak pès dobí zjutrej svoj kos kruha; ko na pašo pride, ga zakoplje, in ko je lačen, ga odkoplje ter se nasiti.

(Kregan kmet). Nek kmet je bil h gosposki poklican; komej ga oskerbnik (Verwalter) zagleda, ga začne z vsakoršnjimi perimki gerdó zmerjati. Kmet je dolgo poslušal, ko je pa to le predolgo terpelo, in gospod ni hotel jenjati, je kmet na noge stopil in rekel: „Gospod, ako ne jenjate, Vam bom rekel, kar Vam še nihče nikoli nikjer ni rekel.“ „No paréci porednež!“ je zakričal oskerbnik. „Gospod oskerbnik! Vi ste vredin in pošten gospod;“ je kmet odgovoril se perklonivši, ter je odšel. (Wéela.)

Oznanilo darov

za Št. Vid, Soderšico in Brezovico.

Gosp. J. Orešnik za Soderšico 2 gold. in pol, za Št. Vid pol gold. — En gospod, ki noče imenovan biti, 5 gold. za Št. Vid, 5 gold. za Soderšico. — En gospod za Brezovico 5 gold. — Gospá Fröhlih Kat. za Št. Vid 1 god. — Gosp. Globočnik Jožef, katehet 2 gold. — Žlahtna gospá Nagi 2 gold. — A. B. R. 3 gold. — Gosp. Stanonik 7 gold. — F. S. 5 gold. — Gosp. Pet. Šliber fajmošter 3 gold. 26 kraje. za vse tri kraje.

Hvala komur hvala gré!

Šmartinska fara pri Litií je bila ena nar prvih, ki je svojim sosedom Št. Vidškim pogorelcem na pomoč hitela, namreč z 101 gold.

Popravki važniših pogreškov natisa.

Na 129 str. 30. lista, v predzadnjim stavku odspodej v 2. razpoli je brati: Radi verjamemo, de se e nekoliko drugačì izrekuje, vender ménimo, de bi práv bilo, ko bi se znamnje opušalo v enacih naključkih, de potem slehern bravec enake zloge prosto po svojim izgovarja. — V predposlednji versti ondi: namesto: zaznanike beri zaznamke.

Str. 130 16. versta izgovarjaj namesto izgovarja. V 25. versti odmetnivi namesto odmetivši. V 4. versti odstavka odspodej beri: desiravno (kolikor nam je znano) nihče . . .

Na 138 strani 32. lista v 16. versti od zgorej namesti podložniki bëri deželani, — v 27. versti namesti naše bëri svoje, — v 12. versti od spodej namesti za narodnosti bëri narodnosti.

Na znanje gosp. J. S. v Zadru. Hvale vrední spisek gosp. C. B. smo prejeli in ga slav. vredništvu cerkveniga časopisa dali, kterimu je bolj kot Novicam primerjen. Duhovni gospod, ki so ga prebrali, so ga skozi in skozi poterdili.

Današnjimu listu je perdján 14. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	12. véliciga serpana.		7. véliciga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	12	2	5
1 » » banaške	2	20	2	12
1 » » Turšice	—	—	1	18
1 » » Soršice	—	—	1	40
1 » » Réži	1	30	1	27
1 » » Ječmena	1	2	—	—
1 » » Prosa	1	40	1	37
1 » » Ajde	—	—	1	28
1 » » Ovsa	—	49	—	52

Morebiti boste rekli, da nas je premalo, da bi kancelijski jezik imeli. Ni nas tako malo: Slovencev je poldrugi milijon, in ilirstvo je veliko. Le Vaše šembrane škarje so tako šegave in umetne, da nas na tako drobne kosce rezati umejo. Nikar nas ne priklopite k svoji državni vezi; ako to storite, nas k smerti obsodite. In kdo nas bo rešil te smerti? Ali imamo Slovenci taciga moža? —

—o—

Cesar so na Dunaj nazaj prišli!

Kér gospod nadvajvoda Joan, predstojnik nemških deželá izvoljen, se je mogel v Frankobrod podati, je bilo potreba, da je ministerstvo presvitliga Cesarja povabilo, da naj pridejo na Dunaj nazaj. Cesar so odgovorili, da tako dolgo ne pridejo, dokler ne bo prava varnost za mirno posvetovanje državniga zbora ugotovljena. Dvorna okolica je namreč Cesarja plašila in krivi svetovavci so jim pripovedovali, da ljudstvo na Dunaji ne da pokoja, — kar pa vse res ni bilo. Mi smo se vsi prepričali, da je malo tacihih verlih ljudi, kakor so Dunajčanje, in zató smo v zboru sklenili, Cesarja nazaj terjati. 30. dan maliga serpana je bilo pismo na Cesarja storjeno in dvanajst poslancev ga je néslo v Inšpruk. Cesar so ročno obljubili, se na Dunaj nazaj verniti in ta veséla obljuba se je — 12. tega mesca spolnila. Napovedano je bilo, da se bojo presvitli Cesar ob tréh popoldan po Donavi v barki do Orehka — eno uro nad Dunajem — pripeljali. To je bila vesela novica — in celo mesto se je pripravljalo, svojiga ljubiga Cesarja spodobno sprejeti. — Zjutraj ob 5. uri so se odborniki Dunajskih sosésk, narodne straže, akademijskiga kardela in tukajšnjiga vojništva Cesarju do Kamnika (Stein) v barki po Donavi na proti peljali. Ob tréh so se Njih Veličanstvo v Orehek v barki pripeljali, ž Njimi pa tudi Cesarica, gospod brat Nadvajvoda, Franc Karl s svojo gospó Zofijo in s svojimi sinovi. Tukaj so vsi ministri čakali in so Cesarja spodobno sprejeli. Od Orehka so se Cesar v mesto podali. Nar prvi so jezdarili grivarji narodne straže, za njimi so se v štirih vozéh peljali odborniki mestnjanskiga zbora, za temi so jahali mestnjanski oklepniki (dragonarji) in za njimi so se peljali ministri, za ministri še le se je perzibala Cesarjeva krasno okinčena kočija, pred katero je bilo sestero belih konj vpreženih. Vsi poslanci smo Njih Veličanstvo v velki cerkvi sv. Štefana na Dunaji čakali, kamor so se Cesar nar prvo podali. Tukaj smo zahvalno pesem peli za srečni dohod Cesarja. Iz cerkve smo se vsi poslanci naprej v Cesarski grad Šönbrun peljali, ki pičo uro zvnaj mesta leži; — bilo je okoli 200 vóz. Tukaj smo Cesarja pričakovali v poslopji, kjer bojo po stari navadi do jeseni v tem gradu prebivali. Od Orehka do gradú Šönbruna — to je daljava okoli tréh dobrih ur — je bila narodna straža v dveh verstah nastavljena, da je v sredi stezo za spodobno popotovanje Cesarju ohranila. To je bila prava živa méja verlih možakov izmed ljudstva in mladenčov iz učiliš, kateri sicer orožje nosijo za varstvo pravíc ljudstva, katerih serca pa zraven tudi jako bijejo za blagor našiga Cesarja in njegove rodovine! Pa ne le samo orožlani stražniki so to živo méjo postavili, ampak obdala jih je povesod nebrojna truma ljudstva vsaciga stanú, obojniga spóla, vsake starosti. Vsi so upili Slava! Živijo! in z belimi rutami so v znamenje serčne vdanosti nasproti vihljali.

Prepričali so se gotovo ljubeznjivi Cesar, da ni bilo praviga vzroka, prestol cesarski popustiti in previdili bojo, da so mogočniki (Aristokraten) strune tako dolgo naperjali, da so vse popokale. Vtihnile so strune prilivavcov in krivih svetovavcov, — dosegal bo glas ljudstva ušesa Cesarja, in obudil bo v Njih sercu pri-

rojeno milost za poterjenje postav, ktere državni zbor za prid vsih tistih stanov ustavlja, kateri so do zdaj zatértili bili. *)

Ambrož.

Še ena svaritev.

Kakó nevarno je pod milim nebam ob hudi uri se pod kako drevó ali kako drugo posamesno strešje vstaviti, spriča nova žalostna prigodba v Borovnici, kjer je unidan v tri ženske trešilo, ki so pod strešjem na polji vedrile. Dve, ki ste sedele, ste se zopet oživile, ene pa, ki je med njima stala, ni bilo moč k življenju obuditi.

Odgovor

na besedo gosp. P. Hicingerja zavoljo vpeljanja slovensine v pisarnice.

(Poglej Novice 2. veliciga serpana 1848.)

(Konec.)

V svoj prid se svojiga jezika poslužiti, povesod kjer mu kaže, je gotova pravica vsaciga naroda. Ali mu jo zamorejo ptujci vzéti? Kakó bi bilo z domačim jezikom, ko bi kak národ le skerbel v ti reči bolj ptujcem kot sam sebi vstreči? Ali je mogoče za ptujce mnogih narodov tudi mnoge jezike v šole in pisarnice vpeljati?

Ne zapopadem potem, kakó de more gosp. P. Hicinger po „Novicah“ vprašati, kaj de bo z Italijani, Nemci in Furlani na slovenski zemlji, ako se po željah vsih dobrih Slovencev naš jezik v šole in pisarnice vvéde? Jez pa nasproti vprašam: Kaj bo z našimi dragimi Slovenci, ako bi se le dozdanja nemšina in laščina na vkradenim prestolu pri nas še pustila? Na to ne vém družiga odgovora, kot žalostniga dati. Slovenski národ bi mogel na svoji materni zemlji popolnoma konec vzeti.

Mi na slovenski zemlji nobeniga rodú ne spoznamo za svojiga gospodarja, mi smo tukaj domá, za naš národ nam gré nar prva skerb — potem bodemo še le za ptujca skerbéti.

Sleherni Slovenec pa bo vender prijaznost, mir in spravo ptujcem ponudil; sleherni praviga slovenskiga rodú jim bo, ne le kar je po pravici, tudi kar je po dobroti dal, dokler s tém svoje matere Slovenije ne vdari. Torej se ptujcem, kjer koli jih za to primerna množica pri nas vkupej stanuje, njih jezik v šolah zraven našiga učil bode, zató, kér Slovenec nobenimu ne bo branil, se po pripravni poti izobražiti. V pisarnicah pa naj po mojih mislih, kjer je več ptujcov vkupej, prestavljavec ali uradnik, ki obá jezika zná, jim kar je treba, k razumljenju pomaga, in pisma naj se za nje v obéh jezikih delajo, zató kér lahko v roké Slovencev in slovenskih uradnikov pridejo, kateri bi jih v svojo škodo, ali v škodo pravice, ne razumeli.

Takó bomo ptujcem pri nas pravico skazovali po pravih in pametnih postavah, in nobedin moder mož nas ne bo grajal. Oj, da bi se bilo nam, akoravno domačim, v težkih, dolgih léthih nekdanje (?) sužnosti saj také godilo, ne pa temu ravno nasproti!

Janez Bučar.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénce. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

Pravijo: „Kmet se bo že naučil ilirskiga jezika, ako se v kancelije vpelje.“ Pa povejte nam priljudno, ali je kmet zavoljo kancelij, ali so kancelije zavoljo kmeta? Pustimo kmeta, naj se uči kmetijstvo

*) Za obsirni popis posebnih pomenkov kmetijskih in rokodelskih reči prosijo kmetijske in rokodelske Novice. Vredništvo.

dobro opravljati, ob praznicah pa po duhovnim opravilu koristne reči brati, ne pa mu podtikati, de se bo ptujih narečij učil, ki še „šest resnic“ lahko pozabi, desiravno jih tolikrat sliši. „Man muss die Sache so nehmen, wie sie ist,“ so nam kedaj modri in skušeni profesor rekli. Mnogi častniki po Slovenskim se še slovenšine v pisarnice bojé, ki jim je vender večidel znana; kaj bodo še le rekli, ako jim bo kdo ilirščino vsiloval, ktere bi se mogli še taki učiti, ki že kej lét ilirske knjige prebirajo; kakó pa še le uni, ki še slovensko komej za silo znajo! In pa — ali ni slovenščina naš materni jezik, ki ga nas je mati Slovenija učila? Kteri hvaležni sin se bo prederznil mater iz hiše vreči, in namesto njé svojo teto, akoravno je materna sestra, v hišo vzeti? Ali bi ne bila krivica, slovenščino odvreči, ki je takó čista, bogata v oblikah (formah), in lepoglasna, de se z vsakim slovanskim narečjem zamore skusiti? Pravijo: „Slovincov nas je premalo, de bi slovenščino v šolah in pisarnicah imeli.“ — Ko bi kdo rekel: „Pojdimo kópat, orát, trébit, bomo slovenščino vsejali, jo bomo potem pléli, ji stregli in prekopolali, de bo iz njé lépo drevesce zraslo, kteriga bomo v pisarnico — v šolo presadili: tú bi bilo treba delavcov, in bi uni ugovor kej veljal. Kér je pa drevesce lepe slovenščine že zrašeno — in pa líčno zrašeno stojí; torej se le v šole in pisarnice presadi, in Slovenci bodo z veseljem od njegoviga sadú vžívali, akoravno jih ni 377 milijonov, kakor Kitajcov ali Kinezov. Kar je pa na tim drevesu še gèrč, ptujih izraskov, ali grintovih korenin, — vse to se bo sčasama nekaj oklestilo, nekaj bo po natóri močno drevó samo odverglo. — Ako pa kdo pravi, de Slovenija nikakoršniga slovstva nima, de si naj torej slovstvo družiga narečja prilasti; se nam to ne zdi pametno. Slovenija, pri všim tim, de se je zavoljo nemškiga nasiljstva komej po slovensko ganiti smela, vender brez slovstva ni. Kar pa ni, še bo; de so Slovenci k temu zmóžni, kažejo poslednje léta, odkar so Novíce jéle izhajati. Pisavcov se tudi v Sloveni nikoli ni manjkalo, kar so pa Nemcam pisali, to zdaj Nemci imajo, ne Slovenci. — Tisto pa, kar so Dobrovčanje v šestnajstim in sedemnajstim stoletji pisali, sebi prilastovati, ne pomaga nič, kér naše ni. Kej družiga je, se enacih pomočkov z nami vrodnih bratov poslužiti v ta namen, de se domače slovstvo dviga. — Menitev pa, de naj se narečje z narečjem zmeša in zblodi, je ostaréla in je še bolj v djanji, kót v besedi odstranjena; tega nas prepričujejo naj poslednejših dob razmere med Slovaki in Čehi, pa tudi med Slovenci in Iliri, med Lužičani in Čehi, med Moravci in Čehi i. t. d. Pomnivne so besede Dra. Gj. Avgustinoviča „o mešanju v jeziku i pravopisu“ v tim oziru: „Kao što se obično neodobrava mešanje jednog slavjanskog narečja drugim n. p. ilirskoga ruskim, isto tako nemože se odobriti ni mešanje jednog podnarečja drugim; jer medju najglavnim zakonima cele naravi taj nalazimo: da sve što na svetu jest, ovakvo kakvo jest, u svojoj celoj bitnosti uzdržati se tersi, i „gignuti počimlje,“ kako najmanje štogod od svoje bitnosti zgubi.“ i. t. d. (Glej, Drja. Gj. Augustinoviča misli o ilirskom pravopisu u Beču 1846.). — Nádjamo se, de nismo nikogar razžalili, svoje in mnogih slovenskih Slovincov misli mimo gredé spoštovanim bravcam v ti reči razodevši, ki v našo dobo močno zadéva.

(Dalje sledi.)

Nekaj iz živalstva.

Nektere živali zamorejo silno dolgo časa lakoto terpéti. Učeni možjé, ki se s tém vkarjajo, de bi živalske lastnosti in njih življenje natanjko spoznali, nam spričujejo, de nekteere živali silno dolgo časa brez vse

jedi živé. Pravijo, de krokodil živi brez jedi dva mesca, škorpion tri mesce, medvéd šest mescov, kameleon osem mescov, in gad deset mescov. Tedej je gotovo, de nas živali v marsikterih rečéh prekosé! Morebiti, de marsikak podstrešni pisavec želí, de bi se mógel po gadovo lakoti vstavljati. Uršič.

Jezikoslovske reči.

Slavjan, Slován, Slavén, Slavín i. t. d. ali Slovén? — Že dolgo se méde, de v teh besedah nič stanovitniga nimamo. De do terdniga pridemo, mislimo po slovensko, in pustimo poméne, kakoršni ste besedi: slaviti in slovéti kdej imele. „Slaviti“ poméni „rühmen“; tedej Slavín, Slavjan, Slavén: jenen, welcher rühmt; — „slovéti“ poméni „berühmt sein“ tedej Slovén, Slován, jenen, welcher berühmt wird. Tedej: Slovén in Slován; kaj ne? Beseda s poslednjo končnico pa je veliko manj naša, kakor Slovén. De so naši očetje besedo „Slovén“ imeli in rabili, se iz tega vidi, kér so sami sebe „Slovence“ imenovali: „Slovenec“ pa je od „Slovéna“ izpeljana beseda. Po takim bi bili mi na Krajnském, Koroškém, Goriškém, Štajarskim in Ogerskim Slovinci, vsi skupej pa, kar je Slovenskiga jezika: „Slovenje“. To je moja misel, pa je nikomur ne vsiljujem. J.

Vesélica v Krajnji.

V nedeljo teden je bil v Krajnji takó vesel dan, kakoršniga Krajnci že davnej ne pomnijo. Ljubljanska narodna straža je namreč obiskala Krajnsko narodno stražo, ki ste praznovale serčno pobratenje med seboj.

Verli Krajnci so drage goste z veliko častjó sprejeli — možnarji so pokali de je bilo kej, dve muziki ste igrale, slovenske pesmi so se prepevale, zdravice so se píle Cesarju, narodnim stražam, Slovincam, Slovanam sploh, vitežkímu banu Jelačiću i. t. d. v starim Krajnji, ki je bil nekđaj glavno mesto krajnske dežele in v kterim še zdej čisti slovenski duh prebiva. Verli Krajnci se ne pečajo za prepír zavoljo bele ali rumene farbe, — oni se terdno derže starih slovenskih belih pravíc, in se še ne zmenijo za Turške reči.

Kakor je pa Krajnsko mesto že nekđaj slovélo, sloví po pravici še zdej — zakaj v njem prebiva naš slavni pesnik Dr. Prešerin! Terst in Krajnj sta v tem oziru nar imenitniši slovenski mesti: vladarja slovenske poezije kraljujeta v nju: Koséski in Prešerin, — kteri Slovenec ne spoštuje teh dveh mož! Bog nam ju še dolgo ohrani v slavo domovine!

Bog pa tudi tebe obvari v čistim slovenskim duhu, preljubo Krajnsko mesto, mesto naših starih slovenskih očakov! Živi!

Današnjimu listu je pridjana posebna doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	19. véliciga serpana.	gold. kr.	14. véliciga serpana.	gold. kr.
1 mernik Pšenice domače	2	11	2	5
1 » » banaške	—	—	2	12
1 » Turšice	—	—	1	18
1 » Soršice	—	—	1	40
1 » Réži	1	29	1	27
1 » Ječmena	1	6	—	—
1 » Prosa	1	45	1	37
1 » Ajde	—	—	1	28
1 » Ovsá	—	49	—	52

Obdarovanim in pohvaljenim v veselje so tudi v to najeti goodei vmés jo zagódlí — de je bilo vse vesélo. —

S tem pa ni bilo še dokončano; — k sklepu smo bili še priče, česar bi nihče pričakoval ne bil, in kar je vsih pričujočih serca ganilo. Priden šolar, Janez Rabič po iménu, od gospoda J. B., začelnika in duhovnika učenika te šole, v to podučén in pripravljén, stopi zmed sréde svojih tovaršev, se vsim pričujočim gospodam ponižno priklóne, ter sledéci vsim šolskim okolišninam primérjeni nagóvor ima:

„Naj mi bo dovoljeno, današnji, za nas šolske otroke praznični, veséli dan očitno povedati, kar moje in mojih šolskih tovaršev in tovaršic serce občuti in na znanje dati želi. — Hvala priserčna nar pred Vam prečastiti ptuji gospodje! ki ste nam revnim otrokam veselje storili, nas tukej danes obiskati, in za vse dobro vnémati. — Vam pa, naši gospodje učéniki! se mi révčki dosti zahvaliti ne moremo. Ljubi Bog, naš nebeški Oče, naj Vaše prizadevanje blagoslovi, naj Vam tukej in tam vse dobro da. Prosimo Vas, bodite nam, Vam iz serca vdanim otrokam, še za naprej skerbni učéniki in očetje! — In vi, preljudi naši starši, in drugi prijatli in dobroniki, ki nas srečne imeti želite! glejte in bodite prepričani, de čas, kar smo v šoli bili, nikakor zgubljen ni; de nam bo to, kar smo se tukej lepiga in dobriga naučili, k pravi sreči več pomagalo, kakor vse časno blagó. Zató, preljudi naši starši! se Vam iz serca zahvalimo, de ste nam v šolo hoditi dovolili, in Vas lepó prosimo, de nam to veliko dobroto še dalje vživati pustite. Še veliko rajši Vas bomo ubogali in še rajši molili za Vas. — In vi, moji spreljudi šolski tovarši in tovaršice, kteri bote danes šoli slovó dali! ne pozabite nikoli lepих naukov, ki ste jih tukej prejeli; živíte takó, de bote staršem in učénikom v čast in veselje, in de bote v svojim zadržanji pokazali, de ste pridni šolarji in šolarec biti. — Naj tudi še Vam, Vi vsi drugi moji šolski bratec in sestrice! danes eno besedo povém. Kaj ne, vse lepó in veselo se Vam danes zdi? Zató hodite radi — radi v šolo, de bodo gospodje, starši, angeljčki in vsi nebeški prebivavci nad Vami veselje imeli. — Prečastiti gospodje! ponižno Vas prosim, ne zamérite mi, de sim mlad fantič takó po domače vpríčo Vas govoriti se prederznil. Z Bogam!“

Obljubim, de je malokteri govor s še takó iziskanimi besedami in po vsih vladinah govorstva izpeljan toliko zdal, kakor ta kratki, prosti nagovor mladiga šolarčka. Kaj je bilo v stanu tudi bolj v živo otrokam in staršem prid dobre šole pokazati? Ali ni bilo to nar pripravniši hvaležnost, pokoršino, ljubezin, vnezo za vse, kar je v resnici in stanovitno dobro, v mladih sercih otrók obuditi? To niso bile le naučene besede — prišlo je iz otročjiga, nedolžniga serca, in je tudi globoko v serce séglo. Zakaj med tem, ko je fantič to govoril, in kakor so besede nanesle, se je zdej proti gospodam, zdej proti drugim poslušavcam, zdej proti šolarjem obernal, in se, proti komur se je spodobilo, priklonil, in se tudi drugači, kakor je čutilo napeljalo, primérjeno obnašal in to v svojim unanjim pokazal: so se starši in drugi pričujoči jeli solziti, otročiči so začeli rutic iskati in se brisati, in ménim, de nikogar ni bilo, kteri bi v sercu ginjen ne bil. Obljubim, de so vsi starši, kar jih je pričujočih bilo, si sami pri sebi mislili in rekli: O ja! radi vas bomo v šolo, radi k takim učénikom še pošiljali. In vsi otročiči so gotovo v sercu želeli in obetali: radi bomo ubogali, radi, še rajši bomo v šolo hodili zanaprej!

Potem ko je mali govornik vidno ginjen, kér je pred seboj vse se solziti in jokati vidil — toliko de njega samiga premagalo ni — srečno to dogovoril, stopi nazaj med svoje šolske tovarše in tovaršice, in reče: „Mi otročiči pa zdaj še v zahvalo za vse, kar smo se do-

briga in lepiga naučili, serca in roké k Bogu povzdignimo in zapojmo mu zahvalno pesmico.“ Šolarček jo zapoje in drugi za njim. Takó je bilo vse lepó dokončano. (Konec sledi.)

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénce. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

8. §. K zapominku od spodej (*) bi bile morebiti tudi pristaviti iména: priča, dekle, deklíč. —

10. §. Beseda „sklon“ namesto dosedanjiga rabotniga „padeža“ je mnogo líčniši od poslednjiga; to veljá tudi od marsikterih družih imenovavk te slovnice, tako postavimo, se nam iména posamesnih sklonov: „imenovavnik, rodivnik“ i. t. d. bolj pripravne in podvizne (praeis) v zaznamovanji zdé, kakor ko bi v podobi prilogov: „imenovavni, rodivni“, i. t. d. bile. Kakó podvizno se postavim erste Endung der vielfachen Zahl sächlichen Geschlechtes zamore po slovensko reči: množni srednji imenovavnik i. t. d. Namesto „druževnik (Social.)“ bi utegnlo boljši biti „druživnik“ naravnost iz nedoločivnika (infinít.) „družiti, druživen“. Sčasama bodo slovenski slovníčarji imenoslovje ali terminologijo bolj in bolj vgladili, ter pričelili in vličili, de se bode z eno ali z malo besedami mnogo reklo.

Nekaj od sklanjanja imén.

11. §. Dobro bi bilo za terdno vstanoviti, de možki in srednji enobrojni prisvojniki (dat. sing. masc. et neut. gen.) naj bi imel vselej končnico *u*, kakor je bilo rédno v staroslovanskim jeziku (razun možkih, kí so prirastliko dobivale; permeri „Dobrovsky — institut. ling. slav. str. 460 in dalje.); naj bi že po tem v mestniku (lokal) bilo *u* in *i* na zbiranje, desiravno bi tudi tukej *u* utegnil boljši biti, (razun morebiti pri iménih, kí pred mestnikovo končnico čerko *j* imajo). Zakaj *i* je vozek ali tesen glasnik, kí ima nar manj polnoglasja, — pevci in govorniki nič práv za-nj ne marajo. Češki učeni pred kej časom so menili kej delati, kér so práv pogosto polnoglasnice s tesnejšimi zamenjevali, ali jih tudi celó odmetovali, ter pisali postavim: „čekati, jítro, sméh, mšica, psati“ namesto: „čakati, jutro, sméh, mušica, pisati in sila veliko enaciga velikrat zoper navado ljudskiga govorjenja. Pa sedanji jim niso za to nič hvaležni (priméri „Elemente der altböh. Gramm. von P. J. Šafarik, herausg. v. Jordan, Leipzig str. 14. in dalje). Eđen zmed poglavitnih vzrokov, zakaj de so se Slovaki Čeham v slovstvu jéli odtégovati, in v lastnim narečji pisati, terdi učeni Štur de je, kér so Slovaki prvotne oblike jezika bolj ohranili, kakor Čehi. Tudi Slovencam bodo morebiti nasledniki bolj hvaležni, ako se jim polnoglasin jezik ohrani, de se namreč glasniki ne kerčijo, de bi namesto širokih tesnejši pisali, (razun kjer lastnost jezika ali pa blagoglasje ozke tirja) in tudi ne izpušajo. —

Sosebna lastnost slovenskiga jezika je dvobroj (dual), kteriga so vsi drugi Slovani že zdavnej zgubili; torej sméno ž njim ponosni biti. Kako terdó se ga Slovenec derží, se iz tega razodeva, de ga v govorjenji v dvobrojnim mestniku, kjer se je njegov nekdanji sklon *u* zgubil, kterikrat rajši z druživnikom dvobroja namesti, kakor de bi ga iz mnogobroja ravno tistiga sklona (mestnika, vzél. To je mende tudi gosp. spisavca nagnilo, v dvobroji mestnika skozi in skozi druživniku enaciga postaviti, desiravno končnica dvobr. mestnika (lok. dual.) ni o ma — a ma, ktera je druživnikova. Nekdaj je mestnik v dvobroji z rodivnikom vred imel *u*, zdaj pa je vender večidel enak z mestnikom mnogobroja. To počítiti, tukej postavimo dvobrojno sklanjo iména „slon“:

- Po gosp. Muršecovi slovn.
1. slon-a
 2. slon-ov (nekadaj-u)
 3. slon-ama
 4. slon-a
 5. pri slon-ih (nekd.-u)
 6. s slon-ama

Spominka. — *om*, — *oma*, — *om* imajo prednost, de so stare oblike ali forme, *am*, — *ama*, — *am* so pa bolj okrogle. Ako práv sodimo, je nekako lože izgovarjati: slonam, slonama, kot slonom, slonoma. (Dalje sledi.)

Iz Dunajskiga zbora.

Pervo reč za povzdigo kmetijstva je državni zbor unidan dokončal: kmetije so odvezane vsiga podložitva do gruntnih gosposk. Nekteri davki se bojo odškodovali, nekteri pa ne. Tako ste brali v poslednjih Novicah po Cesariskim ukazu.

Zdej je tedej imenitno vprašanje: kolikosa bo tarifa odškoddovanja, in kdo bo plačal. Za to reč je komisija postavljena iz poslancev vsake dežele, ki bojo osnovo naredili, čez katero bo celi zbor potem sklenil. V ti komisii so:

Za Primorsko: gospodje Defranceski, Gorjup, Doljak, Fakinetti, in Černe.

Za Marsko in Šlezko: gospodje Oheral, Demel, Hibner, Motika in Kudlich.

Za Štajarsko: gosp. Pliker, Kavalkabo, Turn, Mikel in Wisenauer.

Za Dalmatinsko: Petrovič, Radmili, Grabovac, Miheli-Vituri in Iwičievič.

Za Koroško: Laner in Heis.

Za druge dežele že prvi dan ni bila komisija odločena.

Za Krajnsko deželo pa sedijo v tem zboru gosp. Ambrož, gosp. Dolšajn, ktera sta 31. dan pretečnega mesca očitno pokazala, de za kmeta kaj dobro mislita, in pa gosp. Laufenštajn, ki je še le pozneje na Dunaj prišel. Naši kmetje se zares nemorejo čez svoje dozdanje poslance clo nič pritožiti, kér se serčno za nje potegujejo. Gosp. Ambrož je unidan v zboru tudi gosp. ministra vprašal: zakaj de še ni na Krajnskem stojna sodba (Standrecht) preklicana, kér se od tacih hudodelstev nič več ne sliši, zavoljo kterih je bila pred nekimi mesci ta sodba zapovedana. Gosp. minister je obljubil, ta ukaz kmalo preklicati.

Tudi od gosp. Kavčiča je znano, de se v prid kmetiških reči posebno dobro ponaša. Med mnogimi družimi rečmi, za kmeta dobrimi, se je v 33. seji državni zbor za kmete takóle potegoval: „Po nobeni ceni se ne sme kmetam njih pravica vzeti v nekterih gojzdih les sekati in pasti, ako nočemo veliko tavežent kmetov v nič pripraviti. Jez postavim tú naš Platiniski in Postojnski kanton v izgled, kjer veliko tavežent družin od tega živí, de imajo dervarsko in pašno pravico v gojzdih. Kmetje terdijo, de je ta pravica njih lastninska pravica (Eigentumsrecht), grajsine pa pravijo, de je le sužna pravica (Servitutsrecht). Čigava je prava, ne morem tukaj razsoditi, tedej le terjam, de se te pravice kmetam še ohranijo, brez kterih bi jih moglo veliko na beraško palico priti.“

Gosp. Kavčič, Ambrož in Dolšajn so se dozdej že tudi v marsikterih družih rečeh skerbne domoredce pokazali, od kterih se dosihmal še ni bilo očitno govorilo. Bog daj, de bi vse popolnoma dognali, kar je v prid krajnske in sploh slovenske dežele. Le nič na pol: to prosimo! — Nad gosp. Doljakam

iz Gorice so slovenski poslanci močno podporo dobili, in — kakor s serčnim veseljem slišimo — podpirajo tudi drugi Slovani, posebno krepki Čehi slovensko reč. Slava Vam vsim skupej!

Nova volitev poslanca na Dunaji v Loki.

Unidan so Kočevarji Krajncam malo znaniga gospoda Fluka za poslanca za Dunajski zbor izvolili; bomo vidili, kakó se bo za prid naše dežele obnašal. — V Loki bo pa še le té dni nova volitev, zato kér zadnjokrat je premalo voljivcov skupej prišlo, in se še ti niso mogli zediniti v volitvi. Sliši se, de veči del voljivcov noče nobeniga mestnika voliti. Zakaj neki ne? — Če se že v svojih mislih premakniti ne daste, volíte saj izmed sebe pametniga, pošteniga možá, kteri tudi nemško govori zná, in ki zapopade, de je razun desetine in tlake še več reči za našo deželo silno potrebnih! *)

Novičar.

Prepoved žito iz Hervaškiga voziti, je že preklicana; že dobivamo žita dovelj v Ljubljano. — Hervaška armada odriva iskreno naprej v Madžarsko deželo. Dozdej še ni bilo nikjer vojske; kamor koli so svitli ban in Hervatje prišli, so jih s prijaznim „Živijo“ sprejeli. Neizrečeno lepi so razglasi vitežkiga bana na vse avstrijsanske ljudstva, na Madžare na vojake i. t. d., ktere je na znanje dal, predin je vojsko začel. Hervaško-Madžarska vojska je zdej tako imenitna, de je Laška bolj zaostala, kjer je dosihmal še v vsim pri starim in se še nič práv ne vé, kaj de bo. — Nabéra slovenskiga družtva za Hervate se práv vesela kaže; od vsih strani pošiljajo darove in čeravno ne bomo ravno tavežentov nabrali, bojo verli bratje na Hervaškim dobro voljo za delo vzéli. — Na Dunaji je bil 13. dan tega mesca spet hud ropót zavoljo tega, kér so nekteri ljudje hotli, de bi ministri za ceno akcijski dobri stali, ktere je neki Svoboda v podporo Dunajskih ubogih rokodelcev na svitlo dal, — pa hvala Bogú! de je le pri ropotu ostalo. — Šole v Ljubljani se bojo začele prihodnji mesec; samo bogoslovska, osma in pa zdravilska šola se bojo še le o Vsihsvetih začele.

*) Ravno smo slišali, de mislijo voljivci Ljubljanske okolice starejiga gosp. Smida (Kovača) iz Šiške voliti, do kteriga imajo že zdavnej veliko zaupanje, ali pa župana iz Vižmarjev gosp. Severja, kteriga hvalijo možá prebrisane glave. Práv je, volíte eniga ali družiga; tode povejte mu, de poslanec biti, je imenitna reč. Cela dežela gleda na-nj kakó de se obnaša! Vredništvo.

Današnjemu listu je pridjana prva pola željno pričakovane tragedije ali žalne igre „Divica Orleanska“ z naznanilam, de bo začeto delo odsihmal pridno sledilo in pa 16. „doklada.“

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajuji	
	16. kimovca.		11. kimovca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	26	2	33
1 » » banaške	2	31	2	40
1 » Turšice	—	—	1	32
1 » Sorsice	—	—	1	50
1 » Reži	1	30	1	30
1 » Ječmena	1	17	1	15
1 » Prosa	1	29	1	20
1 » Ajde	—	—	1	30
1 » Ovsá	—	45	—	45

Dopis iz Lvova.

19. kimovca 1848.

Bratje domorodci, izročite blagovoljno junaškim bratom Hervatam tu priloženih 10 gold. srebra.

V Lvovu (Lemberg) imamo kolero, pa do zdaj se še ni pokazala v pravi hudi postavi. Tu v glavnim mestu se šteje okoli 150 mrtvih, po deželi pa blizu 10,000.

Predvčerejšnjim se nam je pokazal prvi sneg tega léta — popoldne se je že raztopil, pa zimno vréme ne prestane.

Nmogi časopisi vspominjajo marsikrat od politiški ga življenja v Galiciji, tode veliko krivih misel se v téh popisih bére.

Naših slovenskih rodoljubov glavno delanje nej bode zdaj združenje vsih skropljenih Slovencev v eno deželo; po doseženji tega vpeljanje našiga jezika v vse pisarnice ne bode imelo opór. —

Ne vé m zakaj nekteri domorodci hočejo odpraviti staro, v nar davnejših časih častito imé „Ilirija“ — ki bi vender prihodnjič vse južne Slovane obseči zamoglo. Ne smemo nikdar zapomeniti (pozabiti), de združení bodemo močni in spoštovani, posamesni in razločeni, slabi in v služentvu lakomnih sosedov ptuje narodnosti.

Slovenske nauke knjige bodo zdaj potrebne, ako se hoče naš jezik v učiliša vpeljati, ali je že kak začetek do tega storjen?

Prihodnjič bodemo, kakor se sliši, na Lvovskim vseučilišu učili v poljském jeziku; meni to ne čini nobene težave, kér umem po poljsko in po malo-rusovsko. Vender svoje drage domovine nikdar ne pozabim.

Z Bogam! Dr. Jaka Šoklič,

prof. na akadem. tehnič. in vseučilišu Lvovskim.

Dr. Kavčič.

Ni davnej, kar smo v Dunajskih Novicah veliko hvalo našiga poslanca Dr. Kavčiča brali, in vnovič smo včerej v popisu, ki poslance ojestro pretresuje, v časopisu „Oesterreichischer Courier“ slavno razsodbo čez našiga Kavčiča brali, ktero z veseljem svojim bravcam oznanimo: Takóle se glási:

„Kavčič. Ein tüchtiger, freisinniger, vielseitig gebildeter, denkender Staatsmann. Slave von Geburt, ist er dennoch kein Sklave slavischer Nationalität. Seine Ansichten sind gediegen, wie steierisches Erz, seine Redeweise, an mancher Stelle etwas gezwängt, ist prägnant, durchdacht, frei von hohlen Phrasen, mehr dem Kerne als der Schale huldigend. Er genießt die Achtung beider Partheien“ u. s. w. To bi se prosto po slovensko réklo: „Kavčič je svobodno misleč, mnogo- učen, previden mož, vé s pripraven za državne opravila. Rojen Slován, vender ni rob slovanske narodnosti. Njegove misli imajo veliko v sebi, kot štajarsko železo; njegova beseda, čeravno včasih enmalo zatisnjena, je gotova, krepka in dobro premišljena; brez ovínkov in praznih govoríc se derži vedno bolj jedra, kot lupine. Obé zborni stranki ga spoštujete“ i. t. d.

Gospod Ambrož.

Gosp. Ambrož, naš poslanec na Dunaji, ki je za svojo slovensko domovino že več dobriga storil, kakor marsikteri drugi, ki od slovensine veliko govoré, pa malo ali clo nič za njo ne storé, izdeljuje zdej, kolikor mu le od družih opravil časa ostane, práv potrebno slovensko delo, ktero bo uradnikam v pisarnicah ravno tako dobro služilo, kakor vsacimu družimu človeku, namreč: Ogleđalo za izdelovanje mnogoverstnih pisem, namreč: pogódb, zagotovil, testamentov, dolžnih pisem in vsih enacih spiskov, ktere v vsakdanjim življenji potrebujemo in s kterimi so Nemci pod

nadpisam „der Haussekretär“ obilno previdení, kakoršnih pa nam Slovincam še zlo pomanjkuje. Nadjamo se, de bo gosp. Ambrož tudi dobre slovenske iména vpeljal, zato kér je od ene strani kot kantonski komisar z ljudstvom veliko opraviti imel, je tedej marsiktero čisto slovensko besedo zvedil — od druge strani pa kér se že davnej s slovensino pečá.

Bog daj, de bi se zdej, ko nam je naša narodnost zagotovljena, vsi Slovenci, kteri so v stanu kaj pisati, pridniga pisanja poprijeli, kér nam na vsih straneh bukev pomanjkuje! Kakošno polje še pred nami neobdelano leži! Lotimo se urno dela, vsak po svoji móci, po svoji vednosti! To bo očitno kazalo, de nam je resnica za svojo milo domovino.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénee. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

V sklanjanji smo se Slovenci le malo odtegnili od staroslovanskiga jezika; zlasti Dolenc se terdo derži starih oblik ali form. Štajarc in Gorenc sta v govorjenju sémtertje marsiktere preméne pripravila, ki jih Dolenc in Znotrajne večidel nimata. Take so postavim:

1. V množnim možkim druživniku (instr. pl.) *mi*, *omi*, *ami* namesto goliga *i* postavim:

z gospodami (-mi, omi)	namesto:	z gospodi,
z rakami (-mi, omi)		z raki,
z znancami (-omi)		z znanci.

2. Unimu nasproti pa v ženskim množ. druživniku goli *i* namesto *-mi* ali *-imi*, postavim:

s kreposti	namesto:	s krepostimi (-mi)
s strasti		s strastimi
s koristi		s koristimi
z niti i. t. d.		z nitimi

3. *-ah* v možkim ali pa srednjim množ. mestniku, namesto: *-ih* postavim:

V létah	namesto:	v létih
pri gospodah i. t. d.		pri gospodih.

Take menjave ali mnogoteri skloni imajo sicer to dobro, de je več svobode, zlasti v pesništvu, in kterikrat tudi blagoglasje in polnoglasje zvikšajo; imajo pa tudi to nevgodno, de edinost bégajo, in od staroslovanskiga jezika udaljujejo.

Ako staroslovanske in nove slovnice jezikoslovno primerimo, ne moremo tajiti, de rédno se množni možki in srednji druživnik izhajata v goli *i* (z nekterimi izjémkami, od kterih zdolej); ženski pa v *-ami*, *imi*, *mi*, postavim: s sloni, z angeli, z gospodi; z glavami, z nitimi, s klopmi; gola končnica *i* v ženskim množnim druživniku pa bi se težko dala opravičiti, in bo blezo gola sprida (corruptio). Pri možkih in srednjih, kakor je bilo rečeno, množni druživnik v *i* izhaja, vender se pri tih sémtertje v nar starejših bukvah tudi kterikrat končnica *mi* najde.

Metelkova slovnica, ki je z mnogo umetnostjo izdelana, in se smé po pravici svetilnica slovensine imenovati, le tistim možkiga spola iménam, ki naglas (ton) na končnico vzamejo (postavim dar, ú.) v množnim druživniku končnico *-mi*, namesto goliga *-i* rédno prilastuje; srednjiga spola iménam pa nobenkrate ne. Posleduje se tudi v staroslovanskim jeziku nikoli v *i* ne izhajajo.

Dobrovsky možkiga spola iména v dvé sklanji delí (po terdih in mehkih končnih soglasnikih), in gledé na množni druživnik pravi na 470. in 47. na str. „Soc. in prima proprie *-i* (kirilski jery), non *-mi*, neque *-ami*,

etsi in libris recentioribus inflexiones *-mi* et *-ami* utpote russicos, jam reperias. ... In secunda plura sunt, quae *-mi* pro *i* admittunt (tantum)."

Iz rečeniga se razodeva, de v množ. možkim druživniku (izjemši iména, ki naglas na končnico prenesó) je končnica *-i* prav za prav pravna in rédojna; v ženskim pa *-ami*, *-imi*, *-mi* po primerah imén, ali se v glasnik, ali soglasnik izhajajo, in, ali naglas na koreniki obderžé, ali pa na končnico preselijo.

Ravno takó je končnica *-ih* v množ. mestniku (local. pl.) za možki in srednji spol, za ženski pa le per tistih iménih, ki se v soglasnik izhajajo, in naglas na koreniki obderžé; *-ah* pa za ženske v *a* izhajajoče iména, postavim:

Množni mestnik	
možkiga spola	ženskiga spola
pri gospodih, (ne: -ah)	pri vod-ah
pri slonih, (ne: -ah)	pri nit-ih
v létih, (ne: -ah)	i. t. d.

Možkiga in ženskiga spola iména pa, ki naglas na končnico preselijo, imajo v množ. mest. *-éh*, ktere bi imele dobiti *-ih*, postavim: v zob-éh, na klop-éh i. t. d. od klop, *-i*, in zob, *-ú* (á). —

V teh rečéh se večkrat pisavci bégajo, torej smo jih nekoliko razložili, ne, de bi komú velévali, kakó naj piše, ali grajali, če drugači piše, ampak, de se počasi to razodene, kar je prav, in k edinosti peljá. —

(Dalje sledi.)

Šole v klasih

se bojo po poslednjim šolskim razglasu že ta mesec začele, ne pa, kakor je bilo poprej oznanjeno, mesca listopada.

Opomín krajskim staršam,

ki bojo létas svoje otroke v Ljubljanske šole perpeljali.

Cesar so zapovedali, de se ima v naših šolah na Krajskim in sploh na Slovenskim domači, to je, slovenski jezik učiti zató, kér se bo ta jezik prihodnjic po Slovenskim mogel v kancelijah pisati, in tudi v višjih šolah učiti, in kér bo sploh svoje dolgo zartete pravice dosegel. Potem bo tedej prihodnjic vsa druga pri nas, kakor je dozdej bila, in kdor bo hotel eno ali drugo službo dobiti, bo mogel v svojim maternim jeziku vse reči natanjko pisati. Tako so Cesar zapovedali.

Zvedili smo, de vas bojo tedej vprašali, kadar boste svoje otroke v Ljubljano perpeljali: v *kterim* jeziku želite de imajo vaši otroci učeni biti?

Krajnci! če za svoje otroke dobro mislite, odgovoríte: de nar popreje v maternim krajskim v vsih rečéh, — potem pa še le v nemškem, kér nam je tudi nemški jezik potreben; po nemškem pride latinski v latinskih šolah i. t. d.

Nar prvi najbo pa v klasih materni jezih zató, kér otrok v tem jeziku vse reči lože zapopade in se ga tudi nar lože od mladih nóg popolnoma naučí. Nekdaj ni bilo veliko dobička z maternim jezikom, — po novi postavi bo pa dobiček in potreba. Se vé de, de se to le od nas domačih ljudi zastopi; Nemcam pa svojiga jezika ne smemo siliti, če ne mislijo v službe naše dežele stopiti.

Častitljivi gospodje duhovni so naprošeni, ta svét svojim farmanam še bolj natanjko razložiti. Dr. B.

Belo - modro - rudeče barve

so po sklepu ministra notranjih opráv od 23. tega mesca

poterjene barve krajnske dežele. Ta razglas je pri Ljubljančanih, ki še vedó, de jih je slovenska mati rodila in de jih slovenska zemlja redí, tako neizrečeno veliko veselje obudil, de je bila koj drugi dan, to je, v nedeljo zvečer veselica po celi Ljubljani napravljena. Že davnej ni Ljubljana tako slovesno noč imela, ko je ta bila! Drugo pot bolj bomo natanjko popisali to veselico, in svojim dragim bravcam po deželi tudi povedali, zakaj de nas je to poterjenje starih krajskih barv tako razveselilo. Danes le tóle rečemo: Národ brez narodnosti je teló brez kosti: vsi pravi Krajnci pa hočejo celo teló imeti: Nemškutarji bi nam radi kosti vzéli, pa ne bo dal! Cesar so nam ustavo dali, de se tudi našimu ljudstvu njegove pravice ne bojo kratile več. In téh pravíc se bomo terdno deržali!

Novi krajski poslanec za Dunaj

je bil pretečeni četertek v Loki izvoljen in je gosp. Se-ver, župan v Vizmarjih. Čeravno v zbornici morebiti ne bo veliko govoril, upamo, de se bo pri sklepu imenitnih reči po modrih, za svojo deželo dobro mislečih tovarših ravnal.

Novičar.

Po cesarskim razglasu imajo Ogrri in Horvatje vojsko ustaviti, kér Cesar ne pripusté, de bi ljudstva ediniga cesarstva med seboj kri prelivale. Palatin nadvojvoda Štefan je svojo službo pri Ogrih zapustil. Horvaška armada je že bližo Bude (Ofen); kamor je ban Jelačić dosihmal prišel, so ga z veseljem sprejeli, v znamenje, de je še clo veliko Ogrov že sito prenapete ošabnosti svojih rojakov in sovražnikov pravične Horvaške reči. Komej pričakujemo, kakó se bo ta reč končala. Horvatam se mora pravica dati. Prav bi bilo, de bi se tudi tukaj kmalo vmirilo — zakaj vojska je huda reč. Kakor se sliši, je rodovitni banat, od koder toliko žita pride, tako na slabim, de veliko veliko njiv neobsejanih leži, tedej je prihodnje léto malo pridelka pričakovati. — Iz Laškiga ni bilo ta teden nič posebniga noviga. — V Frankfortu, kjer je bil unidan kervavi boj, je ropót za nekoliko časa potihnil. — Na Dunaji je mir, pa pretečeni teden so se zopet hudi oblaki vkupej vlekli. — Strašna reč se je v Peštu zgodila: Cesar so po odstopu poprejšnjiga palatina izvolili grofa Lamberga za cesarskiga deželnega in vojniga komisarja na Ogerskim. Komej pride ta gospod v Pešt, so neki Madžaroni čez-nj planili in ga s kosami in sekirami po tolovajsko umorili.

Slovenske pesmi.

„Iz zbirke slovenskih pésem, pod naslovam Slovenska gerlica“, izdavana od slovenskiga društva v Ljubljani, sta ravno perva dva že davnej pričakovana zvezka na svitlo prišla, in se dobišta, zvezek po 15 kr., v pisarnici slovenskiga društva in pri gosp. J. Blazniku na prodaj.

Pervi zvezek obseže 11, drugi 10 v Ljubljanskim gledišu petih pesem; besede in note za petje in glasovir (klavir) so v práv ličnim tisku; zató bosta ta dva zvezka vsim prijatlam in prijatlicam domačiga petja gotovo zlo dopadla.

Ob enim so častiti udje slovenskiga društva naprošeni, de bipo zvezka, ktera jim brez plačila gresta, v pisarnico slovenskiga društva priti ali pa poročiti blagovolili, po kakošni poti bi se jim poslali mogla.

Od slovenskiga društva v Ljubljani 26. kimovca 1848.

Današnjimu listu je pridjana tretja pola „Divice Orleanske“ in pa posebna „doklada.“

Misli zastran bíre, ki se navadno odrajuje kaplanam in šolnikam pri starih farah.

Iz starih fará so druge manjši fare in podfare odcepljene, ktere so njega dni od velike ali stare fare v duhovskih potrebah preskerbovane bile. Ljudjé podfar in tudi nekterih novih far, ki so želeli svoje duhovne imeti, so, de jim je njih želja in prošnja v ti reči spolnjena bila, obljubili, de ne bodo navadne bére, kakor so jo odrajtovali, dokler še niso bliže duhovna imeli, duhovšini in šolnikam pri starih farah, kar nič kratili.

Po takim potu ustavljenih far in podfar so nekteri duhovni dosihmal dobivali celo plačilo iz duhovne denarnice, nekteri pa le nekoliko, kar ni občina (soseska ali srenja) zmogla; pa tudi posebni dobrotniki so z razno pomočjó srenjo podpirali, de je ona svojiga duhovna dobila.

Radovaje se nad dobroto, de so imeli svoje duhovne, so ljudjé od perviga radi, sčasama pa memraje, dolžno béro duhovšini in šolniku odrajtovali, posebno, od kar so jih brezvestni podpihovavci naravnost in tudi zvičajno motiti jeli, de oni dajejo béro takim, od kterih nič koristi nimajo. Ali res nove fare in podfare, ki so od stare odcepljene, in se krog nje kakor hčere krog matere znajdejo, od nje nobene koristi nimajo?

1) Na podfarah je le en duhoven. Kam torej, če posebne okoljstave ne ovirajo, varhi in tudi drugi ob nedeljah in praznikih k božji službi zahajajo, kakor k stari fari? In to je práv in naravno; saj bi ne bilo pristojno, ako bi hči svoje mile matere večkrat ne obiskala. Ako na podfari dušni pastir zbolí, ali ga kaka nezgoda zadene, de ni zmožen sebi izročene čede vladati, kje bo takrat podfara pomoči iskala? Ali ne, kjer je več duhovnov pri materi, pri stari fari? Pobožne duše podfar in novih far, kjer je le en sam dušni pastir, tudi želé, de bi o prazniku cerkveniga priporočnika služba božja bolj praznično se obhajala, in de bi tudi varhi ob tistim prazniku domače božje službe deležni bili, kar se spet s pomočjó stare fare naj spodobniši zgoditi zamore.

Tudi podfare in nove fare imajo eno ali več podružnih cerkvá, kamor pa duhoven, kér je sam, ne more iti službe božje obhajati, kér je dolžan v domači cerkvi, kjer se sveti zakramenti shranjujejo, ob nedeljah in praznikih za svoje farmane daritev nove zaveze opravljati; za to je, de se pravičnim željem pobožne soseske pri podružnicah zadosti, v 20. §. reda očitne božje službe Ljubljanske škofije kaplanam starih far dovoljeno, kader se žegnanje pri podružni cerkvi obhaja, kamor tudi šolnik navadno zavoljo petja gré, praznično božjo službo opravljati.

Vém, de kaki širokoustnik poreče: „Saj mi pot in trud plačamo? — Koliko pa? Šolniku 15 — 30 krajc., in kaplanu malokje 2 gold.; pa on tudi večkrat gré, ko se mu le 24 kraje. za pot in trud plača, in on mora iti čez dve uri delječ, naj bo vreme kokoršno koli hoče. Je le to plačilo, s kterim se bahati sme? Zavoljo spoštovanja vredne vezi, ktera se med staro faro, kakor materjo in njenimi hčerami znajde, se lože tak trud prevzame, kakor pa zavoljo imenovaniga plačila.

Kér je temu tako, željno vprašam: Kdo se bo še prederznil, ako je zdraviga uma in ni omrežen od ostudne sebičnosti, terditi, de nove fare in podfare od starih fará nič koristi nimajo?

(Konec sledí.)

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénce. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

Hči in hčera Krajnc dobroloči, kér prvo je ime-

novavnik (nom.), drugo kazavnik (accus.), kakor tudi mati in mater.

15. §. Kakor poprejšnje, tako je tudi prilog dobro in lično obravnan. — Kar tiče: iga-ega, imu-emu in -em ima vsako svoje vzroke. Nam se bolj lično in bolj pripravno zdí: -iga -imu, -im, nekaj za tó, ker veči del Slovincov tako piše, in so tudi od nekde pisali, tudi ni vzroka, ne sile novinariti v ti reči; — še bolj pa za tó, ker -ega, -emu, -em ima v teh okolišinah — kakor se nam zdí nekež — neukretniga in težkiga v sebi, kar se zlasti zraven spreminljivih soglasnikov razodeva in pri j, postavim: svojega, družega, velicega, tacemu, globocemu i. t. d. Čerka j že po svoji lastnosti hoče i zraven sebe imeti, ker ste si z i bliže v rodu, kakor z e; torej je postavimo, neprijetno slišati: zajec, ujec, ptujec i. t. d. namesto: zajic, ujic, ptujic.

Ne tajimo pa tudi, de to je velikrat bolj všeč, česar je človek bolj vaje; kdor je pametin, se nad tim ne spodtikuje, naj bo takó, ali takó pisano, de je le slovnisko ali gramatikalno.

(Dalje sledí.)

Povedanje od slovenskiga jezika. *)

Spisal V. Vodnik.

Stare reči so tudi nove tistim, kterim so neznane. Zatorej bodem popisoval, od kod krajski jezik in zarod pride, in se je od nekidajnih časov začel:

Krajnci so odraslik velikiga slovenskiga naroda, kteri zdej prebiva od Teržaškiga noter do zmerzliga morja v Moškovii skoz 400 mil široko, in od Pemskiga noter do dežele Kamšatka na konec Moškovitarskiga cesarstva še čez tavžent mil na dolgost. Skorej vse ljudstva v tem prostori so Slovenci, to je, Krajnci, Slovenci, Hrvatje, Dalmatini, Boznjaki, Slavonci, Slovaki, sémtertje po Turškim in Ogerskim; ti so ta kraj Donave. Na unim kraji Donave pak so Pemci, Moravci, Polci, Pomurlani, Lužici, Vandali, Vendi, Litavci. Letí in neizmerjena prostranost Moškovitarskih prebivavcov po Moškovii, Severii in na meji Tartarije. To vsi imajo sploh ime, de so Slovenci, in imajo jezik od ene same matere, namreč, slovenski jezik.

Od kod te ljudstva pridejo, kaj so nekidaj bile, nimajo zadosti starih popisavcov. Nar bolj jih jezik razodeva, kaj in od kod so oni.

Slovenski jezik je v pervih ali koreninskih besedah nekaj podoben Armenskemu in Perskimu. Še bolj so si med seboj podobni gregski, latinski, nemški in slovenski. To pokaže, de so ti rodovi nekidaj v nar pervih časih skup rojeni notri v sredi Azije. Počasi so Gregi, Latini, Nemci in Slovenci se ven iz Azije v Evropo širali, in Armence in Perse v Azii popustili. Mati jih je odstavila, oni so iz zibeli ustali in govoriti začeli.

(Dalje sledí.)

Slovanska Lipa v Pragi

je družba domorodcov, napravljena v zbujenje in oživljenje vsiga, kar slovansko reč in njené potrebe vtiče, to je, kar tiče na blagor duhovni in telesni slovanskih narodov živečih v cesarstvu avstrijskim. Ta namen doseči izdaja slovanska lipa, ktere predsednik je slavni J. P. Šafarik, tudi česki politiško literarni in kupčijski list pod nadslovam „slovanska lipa“, od ktere

*) Pod tem nadpisam je rajnik Vodnik v Ljubljanskih slovenskih Novicah v léta 1797 od slovenskiga jezika marsikaj spisal, kar mnogim bravcam še morebiti ni znano, kér stare Ljubljanske Novice le malokdo ima. Kér dan današnji take spiske vsak Slovenec rad bere, homo podali (z nekterimi popravki) ta sostavek svojim bravcam. De bi ga pač tudi nemškutarčki brali! Vredništvo.

sovražnikov ne bil; en hudobec pa več hudiga naredi, kakor deset prijatlov popravi. Taka se je rajnimu uradniku dogodila. Gerdi mestnjani začno po mestu muhe pojati, naj bi živina izbergala in obdivjala. Kér pa jesenske dni dovolj vroče bilo ni, mačkorezam z vinam in žganjem podkurijo. Tako nadražena derhal začne vreti, in mačke dreti, po tolovajsko žvižgati in kleti, kakor bi se bil sam peklenški brezen razderl. Požvinjeni ljudje so člo mačke za tace na vrata pribili, de so se derle, dokler niso na vratih pocepale. Komu lasje ne vstajajo pred takimi človeko- in živinodercii!

Božček se te zlodjeve godbe toliko splaši in zgrozi, de kmalo nevarno zbolí in v kratkih dneh umerje. „Kaj sim storil B—nam? je v svoji omami srotej izdihal, prej ko je umerl, zapustivši ubogo vdovo in pa srotle zapušeno. Mestna vboznija zdaj otroka redí, kterimu so mestni divjaki očeta umorili. Péta zapoved božja pa veli: Ne ubijaj!

Mačkina muzika je sicer potihnila, kar je vojnih topov strašen grom Dunajske mačke zadušil. Ako bi se pa zopet pojati jeli, bilo bi silo potreba narediti keršansko družbino zoper terpinčenje poštenih ljudi.

Velki zbor slovenskiga društva v Ljubljani 22. listopada.

Daljni pomenki.

Po dokončanem začetnim govoru predsednika je tajnik, gosp. Bučar razodel zgodbe in dela slovenskiga društva, od 6. roznika do danes. Imenoval je nar poprej odbornike, ki so bili v velikim zboru 6. roznika izvoljeni, kterim je odbor po smerti doht. Krobata stolniga tehanta gosp. Jerina pridružil. — Pričetek društva se je deželniemu poglavarstvu oznanil. Oznanil se je tudi po časopisih z razširjenjem družbinih postáv. Za pisarja in varha družbinih reči je bil gosp. Brus postavljen, za posla Švic. Kmetijska družba se je naprosila, za tačasno rabo nam svojo pisarnico zastonj prepustiti, kar je dovoljeno bilo. Za naprej se je staniše najelo v Virantovi hiši na sv. Jakobskim tergu. Od létnega plačila Vam bo gosp. denarničar govoril, od hišniga orodja gosp. Dr. Strupi. — Izdelovanje besednika slovenskiga smo sklenili koj pričeti in berž ko je moč dokončati. Pripomočkov smo dobili od gosp. Metelkota (Vodnikov rokopis), Ravnikarja, Cafa i. t. d.; za sestavljenje smo posebni odbor deset Slovincov in deset njih namestnikov zbrali, ki so z nemško-slovenskim delam začeli in v vsakdanjih zbirališih do 46 pol dopeljali. V dosego popolniga dela smo nekaj znanih učenih jezikoslovcov naprosili prvi spisek pregledati. Med njimi so: gosp. tehant Grabrijan, gosp. kaplan Jeran, gosp. fajmošter Kobè, gosp. Koseski, gosp. kaplan Majer Matija, gosp. Lorene Pintar, učenik grof Turnove mladine, gosp. fajmošter Potočnik Blaže, gosp. fajmošler Ravnikar Matevž, gosp. fajmošter Salokar Janez, milostljivi knez in škof Anton Martin Slomšek, gosp. fajmošter Vertove Matija, gosp. kaplan Zakelj Anton, kteri so večidel svoje dovoljenje nam že oznanili. Iz njih rok pridši bešednik bo na zadnje še sodbi učenih Slovincov v Ljubljani namreč: gosp. korarju Poklukarju in gosp. profesorju Metelkotu predložen in se bo berž potem v majhnih zvezkih po naročilu na svitlo dajal. Tiskar je gospod Blaznik, natis bo práv ličen. — Mestni gosposki smo pripomogli slov. napise za Ljubljanske ulice narediti. — Nemcam v tolažbo smo mesca roznika oglasili sostavk: „Der slov. Verein zur Verständigung an die Deutschen,“ ki ste ga brali v Ljubljanskim nemškim časopisu. — 600 iztisov bukvic zoper terpinčenje žival je odbor od kmetijske družbe v dar prejel in deželskim šolam razposlal. Slov. pesem smo nabrali dva zvezka in ju pod naslovam: „Slov. gerlica“ na svitlo dali na potroške

družbe. Prodajajo se zlo. Časopisi, ki jih vredništvo kmet. in rok. Novic. iz vsih krajev slavjanskiga sveta dobíva, je pripustilo v pisarnici za bravce pripravljene imeti, in udam po ukazu družbinih postáv tudi na dom dajati. Gosp. fajmošter Vertovec je družbi podaril zbirko svojih pridig, de bi jih v natis dala in dobiček imela. Tako imenitno darilo smo z veliko hvalo prejeli, in po volji gosp. fajmoštra rokopis po poslancih odbora milostljivimu gosp. škofu v pregled poslali. Takrat so nj. svitlost naš spoštovani škof in knez Anton Alojzi svojo prijaznost društvu z besedo na znanje dali, njegove dela pohvalili in kar bi treba bilo, pomoči nam obljubili.

(Konec sledi.)

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénee. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Dalje.)

Zaimé. Osebné zaiména: jez, ti, on i. t. d. so v slovenskim že v glagolu zapopadene, kakor pri latinicah, torej se le tedaj pišejo in govoré, kader si pomen stavkov nasprótna, postavam v stavku: jutri pojdem popótotat, — ni treba zaiména „jez“; treba pa ga je v naslednjim stavku: „jutri pojdem jez popótotat, ti domá ostaneš.“ Na nemško kopito navajeni, večkrat v ti reči nemčujemo. — Tudi nemškiga: mein, dein, sein, unser i. t. d., zlasti kader je enako našimu: „svoj“, ni treba v slovenskim ravno vselej pisati, kjer je v nemškim, zakaj velikrat je stavek brez prisvojavniga iména dosti razločin. —

§. 27. Dvobrojni rodivnik in kazavnik tretje zaimenske osebe imata poleg sklona *ju*, tudi *ji*. —

§. 30. Kaj in kej nekteri ločijo in bi djal, de prav. Kaj je prašavno, kej pa služi, kakor je v tim odstavku v 5. št. razloženo, ako namrèč hočemo kako reč manj razločno povedati, postavam! „Kaj kej počnete?“ „Ali se ti kej zdí, kaj bo?“ „Kaj bom delal, ko nimam kej?“ —

§. 34. Hvalno in posebne vrednosti je, de se zastarane oblike (forme) in pregibi, ki še kje v Slovenii živé, na dan pokličejo, kakor šo v tim odstavku pozabljeni pregibi glagola *biti*, namreč:

I.

Enobrojni.	1. béh (bih) to je: sim, si, je, bil
	2. bé
	3. bé
Dvobrojni	1. béhova
moški	2. bésta
	3. bésta
ženski	1. béšve
	2. béšte
	3. béšte
Mnogobrojni.	1. béhomo
	2. béšte
	3. bého (beše)

II.

béjah to je: sim, si, je, bival i. t. d.

bejaše
bejaše
bejahova
bejahota
bejahota
bejasve
bejaste
bejaste
bejahomo
bejaste
bejaho

I. je minljivo-pretekli čas, kakor: sim bil, fui, ich bin gewesen;

II. pa ponavljajno - ali poprijemavno-pretekli čas, kakor: sim bival, eram, ich war. Vender so té, in enake forme takó zaptujene, de bi jih smel morebiti komej pésnik le v visokim petji kterikrat sukati. Ščasama bi utegnile morebiti kej okrévati. Ako Slovenija vstane, se bo še marsikej ž njo vred zbudilo.

35. §. Trojni glagolski pregib v-am, -em, -im počítiti, bi utegnulo bolje biti, de bi se v zgledeh na 35. str. tudi veznica (Bindungsvocal) -a, -e, -i h končnici -m privzela, ter bi: kal-am, pèhn-em (pah-n-em), suš-im, namesto: kala-m, pèhne-m, suši-m stalo. — Veznica v pregibih je lepa ravnoličnost ali analogija z grškimi spregami. —

37. §. I. 1. — V tim odstavku se bere: „Glagoli na ..-jim (namreč v 1. osebi zdajn. časa) zaveržejo -jim, in nič né pristavijo. Govorjenje je v izličenji velévnik (imperat.). To pravilo ne veljá sploh, za Krajnce že celo ne, kteri pri glagolih 4. sprege (4. form), ki se namr. v nedoločivniku (infinit.) v -iti izhajajo, -i v velevniku, (razun druge enobrojne osebe) čersto zategujemo. Práv bibilo po unim pravilu postavim: pój, stój in enake, ki niso 4. forme; ne pa: dój, táj, rój, ampak: dóji, táji, rôji. Ako jih nategnemo, -i noglás dobí, namreč: dojite, tajite, rojiva i. t. d. Ravno pri glagolih 4. forme je razlika v naglasu med štajarskimi in krajnskimi Slovenci, takóle:

Krajnsko:		Štajarsko:	
Sedajnik (praesens)	učiva govoritě dobimò tajimò vábimò vózimò čistite i. t. d.	Sedajnik	učiva govorite dobimo tajimo
Velevnik (imperat.)	učiva govorite dobimo tajimo vábimò vozimo čistimo i. t. d.	Velevnik	učiva (účva) govórite (govórite) dóbimo (dóbmo) tájimo (tájmo) vábimò (vábmo)

39. §. Glagoli I. sprege (1. forme, ki se v infin. v — ti končajo) z ločivnima čerkama (karakteristikama) *g* in *h*, spreminjajo ločivne v sedajnim času (praes.) v *š* in *č*, postavim: strig-el, vleč-el, sedajnik: striš-em, vleč-em. Po pravilu te slovnice — se vé, de na ondišnje vsakdanje govorjenje optim — taki glagoli tudi v velévniku (imperat.) šumeča soglasnika *š* in *č* ohranijo; vender je bolj pravilno, kar gosp. pisavec od tacih glagolov v pazki † pravi, de namreč glagoli pod brojem 4. in 5. imajo včasí v velévnim načinu tudi *c* in *z* postavim: pèci, .. pecimo, sézi i. t. d. — Namesto včasí, je želeti, de bi se zmiraj tako pisalo, kér bi se s tim tudi velévnik (imperat.) od nedoločivnika (infinit.) lahko ločil. Takó bi tedaj bil velévnik: rêci, pèci, tèci, tolci, vlèci, lézi, sézi, strízi i. t. d.; nedoločivnik pa: rêci, pèci, tèci, tolci, vlèci, léci, séci, stríci i. t. d. Da je ta oblika pravna, ni dvomiti, kér večí del Slovincov tako govori, staroslovenska slovnica poterdi, in druge sedajne slovenske ali slavijanske narečja pričajo.

V razverstovanji glagolov v šest redov je réd učnega Dobrovskiga in njegovih nasledovavcov nekoliko spremenjen, kér so namreč glagoli tiga ali tiga reda semtertje v družiga preneseni. Takó so postavim: nekteri

z odperto koreninico: da-m, da-ti, zna-m, zna-ti, nadja-m (se), -ti, iz perve sprege v peto; stojim, sta-ti, bojim (se), ba-ti, pa iz perve v tretjo prestavljeni i. t. d.

(Dalje sledi.)

Nove slovenske bukve.

V Celji so dodelali nove abecedne bukvice za prvi slovenski klas v novim pravopisu, pod nadpisam: „Mali Blaže v prvi šoli, kako se hitro brati učí.“ Gosp. Blaznik jih bo mende kmalo v natis vzela. Práv pripravne bukvice bodo, ki se z abecedo začné in vado v branji (čitantji) práv lepo učé, in za berilo veliko práv podučnih reči množiga zapopadka obsežejo. Pregledali smo rokopi in nove bukvice že naprej priporočimo. — Pri ti priliki priporočimo vnovič tudi slavno knjigo: „Blaže in Nežico v nedeljski šoli“, ktere so zares bukve za vse potrebe. Novi natis je létas na svitlo prišel v novim pravopisu. Po naših mislih ni boljših bukev za slovenske šole, kakor so té, ktere so že same v stanu, imé slavniga škofa Slomščka na vse véke ohraniti.

Novi slovanski časopisi.

Pravi Slovenec v Ljubljani; vrednik gosp. Malavašič. Katoljški list zagrebački; vrednik gosp. korar Štefan Mojses.

Slovanske družtva.

Slovanske družtva so zdej: 1) Lipa slovanska v Pragi, 2) Družtvo slovansko v Ljubljani, 3) v Gorici, 4) v Gradcu, 5) v Celjovcu, 6) v Terstu, 7) lipa slovanska v Zagrebu.

Nova volitev deržavniga poslanca za Krajnsko.

Gosp. Dollschein iz Logatca se je odpovedal poslanstvu; torej bo namesti njega volitev. — Opravilo poslanca je težka reč. Kar so vam Novice pri vsih volitvah priporočevale, vam svetjejo tudi zdej. Volíte možá, ki ima potrebne velike vednosti za tako imenitni postavo dajavni poklic; volíte možá, ki svojo deželo dobro pozná in ki svojo slovensko domovino tudi resnično ljubi. Kakor véste, sedí veliko poslancev v zboru, ki imajo le dve besedi v celim svojim premoženji „Ja“ ali pa „Ne“. S tem pa se ne doseže nič. Pomislíte tedej na tanjko, de ne boste volili napéno!

Iz deržavniga zbora.

Spet je en teden pretekla — pa smo še tam, kjer smo bili. Pred novim létam bo težko kaj z začetkam ustave. Brali ste v 49. listu Novic, de se je v drugi Kromeriški seji zbor zlo pričkal: ali imajo nepostavni zapisniki (protokoli) poslednjih 4 puntarskih dnéh na Dunaji veljati ali ne? zató ko bi veljali, bi se s tem punt opravičil — in slišali ste, de so bili ti zapisniki z 143 glasovi proti 124 zaverženi, kar je po pravici. De se imajo ti zapisniki zavreči, so rékli izmed slovenskih poslancev: gosp. Ambrož, gosp. Černe, gosp. Fluk, gosp. Gajer, gosp. Krajnc, gosp. Miklošič, gosp. Ulepič — več družih naših pa ni bilo pričujočih. — Kaj mislite, kdo se je pa oglasil, de se imajo ti nepostavni zapisniki poterđiti? gosp. Sever in pa gosp. Štercin!!! Kaj ta dva možá nista vedila, de krajnska dežela je prekléla Dunajski punt?

Slovensko vino v Ameriki.

Undan sim v Ljubljani ponevedama na gosp. Premuta, rojeniga Krajnca iz Semiške fare, naletel. Ta

ki konec kvater doidejo, za tiste kvatre veljajo, v katerih so plačane, in de plačavec tudi dohodke tistih kvater iz družbe dobivati mora. — Lepo ponudbo družstva slovenskih bogoslovcev in duhovnih, de bi k nam pristopili brez plačila vpisnine, zato pa svojo nabero slavijanskih bukev nam podali, smo z enoglasno hvalo radi sprejeli. Bukev pa dozdej še nismo prejeli. Zadržik je nam neznan. Zavolj žalostnih prekucij v Beču smo bili primorani dvakrat besede razjasnjenja in svarjenja ljudstvu slovenskemu govoriti, ker smo zvedili, de podpihovavcov hudobija nejenja, tudi med zvestimi, umnimi Slovenci ogenj razperitje kuriti. Brali ste dvoje oglasov odbora, ki sta bila oba po časopisih oznanjena, drugi pa tudi v 5000 posamesnih iztisih po Štajarskim, Krajskim, Koroškim in Primoskim razposlani. Vidimo, de sta zlo pripomogla k ustavljenju bližnje nevarnosti. V tem oziru smo tudi gospoda deželniaga poglavarja naprosili po poročniku, de naj, dokler punt v Beču vlada, ne od ondotniga ministerstva, ne od zbora poslancov povelja za veljavne ne spoznava in tudi ne oglašuje. To je gosp. poglavar obljubil, pri ti priložnosti pa tudi svojo zadovoljnost z družbo slovensko in nje ravnanjem izrekel. — Od 30 prebivavcov Loške doline smo zagotovljenje vdanosti in pohvalo dobili. — Zavolj dovoljenja dveh pravdnih učilnic v Ljubljani, ki je prišlo od ministerstva, smo poklicali zbor slovenskih pravnikov v Ljubljani, ki je več verlih Slovincov za učenike najdel in odbor odločil za prestavljenje ces. postavnih bukev. Dva gospoda, Lemaná in Mažgona smo tudi mi za učenika priporočili pri vladi. — Učenika slovenske slovnice za male šolarje, gosp. Navratila, tovarša naše družbe, ki je ta uk prostovoljno prevzel, smo častit. škofijsk. konzistorii na znanje dali. Milostlj. gosp. škof so dovolili v to naredbo, in šola se je veselo začela. — Prederzni sklepi zbora Nemcov v Frankobrodu Austrijo in avstrijsanske Slavjane ranijo. V imenu družbe smo pismo pisali na svitliga Cesarja proti načinam tistiga zbora, in bratovskim slov. družbam povsod okoli nas to na znanje dali. Kolikor to, toliko se nam je potrebna zdela tudi preuredba prviga stavka naših postav, kateri nam je v tacih in primernih politiških rečéh molčati ukazal. Zastran tega bote danes kaj več slišali iz ust gosp. Dr. Martinaka. — Ljubezin do Slovenstva tudi po prijetni poti petja in igre razširjati, smo rabili glediša in slov. besede. Sad je bil práv po volji, in pri tem smo tudi ubogim pogorelcem v Šentvidu na Dolenskim z dohodkam ene besede v pomoč priti zamogli. V oskerbljenje téh reči smo posebno tri odbornike odločili. Združili smo se tudi z filharmoniško družbo v Ljubljani toliko, de bodemo s svojimi močmi pri njenih prepevanjih pomagali, in de pri naših nas ona podpirala bo. —

Te opravila vse, in manjših več, ki so se v ravnanji našim z narodam, vlado in drugim svetam pripetile, smo imeli v sejah navadnih vsakotednjih, in mnogih nenavadnih.

Slovstvo.

Kratka slovenska slovnica za pervénece. Na svitlo dal Dr. J. Muršec učitelj veroznanstva pri st. st. meščanski šoli v Gradci 1847.

(Konec.)

Predlog. 48. §. Pri obravnavi predlogov bi bilo spominu nekoliko perljajšano, ako bi bili pravi predlogi ločeni od unih, ki so práv za práv narečja (Adverb.). Predlogov s samim drugim sklonam je razun sostavljenih, ki so lahko spoznati, le pét, namreč: do, od, iz, brez, prék. Narečij namesto predlogov pa je mnogo, ki imajo to dobro, de se skorej vse z rodivnikam (Genit.) vežejo. —

Predlog s, z, ž ima sicer več pomenov, kakor tudi nekteri drugi; vender bi bilo težko spričati, de sta bila

kedej dva ločena predloga, kar nju pisanje tiče. *) Pervi poglaviti pomen tega predloga je: „mit, zusammen, -cum“, in v tim pomenu se vpréga z druživnikam; drugi pomen je: von, ab, herab, auf (de) i. t. d. in ima rodivnika per sebi. Iz sostavljenih besedi se vidi, de se je poprejšnji z o pisal (kedar je namreč glasnik k sebi vzél) postavim: sopotnica, sovódinj, sópraznik, sovrá; — pri poslednjim se v vsakdanjim govoru tudi e sliši, postavim: segnati weg- ali herabtreiben, se- sésti se herabsinken; nasproti pa poméni sognati zusammenreiben, so sésti se sich miteinander setzen. Kedar se komú zdí, una predloga z glasnikam pisati (so, zo, se, ze), bi morebiti po rečenim ne bilo ravno nápak, ako bi se v prvim pomenu pisalo: so, zo, v drugim: se, ze. Vender na tem ni kej ležeče; zlo pa je napčno pri nekterih pisavcih, ki ne vedó, de je „s, z“ vse kej družiga, kakor pa „iz, 'z“, a us, ex. Drugo je, ako rečem: sim s hriba peršél (vom Berge herab), kakor pa: iz hriba (aus dem Berge); z lica von der Wange herab, iz lica aus der Wange; s konja pasti, ne pa: iz konja; oblačilo s človeka stergati, in ne: iz človeka; z zemlje von der Erde, iz zemlje aus der Erde; z néba vom Himmel herab, iz nébés vom Himmel (aus dem Orte der Seligen), i. t. d. — Razložek v pisanji je pa ta: s se piše pred terdimi soglasniki: c, č, f, h, k, p, s, š, t; z pa pred mehkiimi soglasniki in pred glasniki; š nekteri pišejo pred nj, postavim: ž njim. Takó pisati veléva slovnica, vsakdanji govor, in narava slovensine, kar se zlasti iz sostavljenih besedi razodéva. Piše in govori se, postavim: zbrati, zvézati, zložiti, zméšati, zmóta, in ne: sbrati, svezati, složiti torej zlóga, ne slóga, sméšati, smota i. t. d. nasproti pa: spoditi, shod, stopiti, i. t. d. in ne: zpoditi, ztopiti, zhod i. t. d. Iz, 'z pa se nikdar rédovno ne spremeni, ampak stanovitno ostane pred terdimi in mehkiimi soglasniki. — Ušesce (') pri k', v', s', z', h', bi djal, de je nepotrédno, ker pisavca mudí, in tudi očesu ni všeč. Ušesca tudi drugi Slovenje: Čehi, Poljaki ne pišejo. Ko bi se mislil kak pisavec s pisanjem ušesca muditi, naj bi mar že pripraven glasnik zraven zapisal. —

Naprej je berže narečje, ko predlog.

55. §. 2. „V vsih odrečivnih (zanikavnih) stavkih stoji 2. sklon (genit.) meste 4tiga (Accusat.)“ Zoper to pravilec na 65. str. hvalne slovnice se skorej nar več greši. In ta zmota je gospóska skaza, ki nerazvajenimu ušesu ravno tako neprijetno na uho udári, kakor če sliši v množniku (plural) govoriti, kedar je dvojník (dual). Ta lastnja slovensine ima toliko več vrednosti, ker smo jo Slovenci zmed vsih slovanskih stébel nar bolj čisto ohranili iz prestarih časov. Torej se je je treba terdo deržati, in ne 4tiga, pa tudi ne 1iga sklona staviti namesto družiga, kedar je stavek zanikáven. Napčno bi bilo, postavim, govoriti ali pisati: „Kdor ne ljubi délo, ne najde srečo. Ne smémo moriti svobodo. Kdor ne ljubi svojo domovino, ne bo jedel njen kruh. Gospód ni domá. On ni per nas; i. t. d.; ampak takó: Kdor ne ljubi déla, ne najde sreče. Ne smémo moriti svobode. Kdor ne ljubi svoje domovine, ne bo jedel njeniga kruha. Gospoda ni domá. Ga ni per nas; i. t. d.“

58. §. Všeč nam je misel gospod-pisavca, de naj bi se velike čerke bolj fédkama pisale. Razun, kar je ondi opomnjeno, bi tudi nič ne kazilo, ako bi se iména méscov, dní in tednov vedno z malimi čerkami pisale. Tudi pri redivnih številkah (Ordinalia) bi mogla številka velika biti — ako bi takó iméli — ne pa naslednja čerka, zakaj pika per nji (1. 2. 3...) ne poméni končaja, ampak je le znamnje, de je številka verstivna, in jo loči od osnovavnih (Cardinalia), per kterih se ne piše pika.

*) Dobrovsky ju v pomenu loči, v pisanji ne.

III. Dél. Besédna preména. V ta razdelik so práv prilično spravljene sosébné nektere lastnije slovenskiga jezika, namreč: Pomanjšanje in povikšanje, in preména imén in prilógov, in razen pomen beséd. Kar poslednje tiče, je v 67. in naslednjim §. nekeje oménov danih, v kterih je mnogo lepôte in prednosti našiga jezika, in slovoslovcam da perložnost, dalje misliti. Lepôta in bogastvo slovenskiga jezika, kterimu se sostavljajnje, zlasti iz večzložnih beséd, toliko dobro ne podá, je namreč v končnicah (Endsilben); té práv sukati, je pa treba poznati prirojeni duh našiga jezika.

Kdor ima to umétnost, bo lepó, in tudi slehernimu Slovincu umévno pisal, in ne bo se mu bati, de bi mu kdo nemškutovanje očital. Némeec mora večkrat dolge sostavljene besede imeti, Slovenec pa kar z eno samo besedo opravi, ki jo s permérno končnico perčéli, postavim: verehrungswürdig častiljiv, Rauchfangkehrer stergár, Glockengiesserhüte zvonárnica, Leinwandhändlersfrau platnarica, Dichtwaldbewohnersweib gošavka, Mostbirnwein tépkovec, Loskaufariff odkupnina, Fuhrmannslohn voznina, das Beschäftigetsein mit der Vollendung des Urtheils razsojevanje i. t. d. —

V tem razdelu, ali per sklanjanji bi bilo želeli tudi kratke razlage, kakó naj se lastne iména tujih jezikov v slovensini pričeljujejo. Kér zoper to reč so pomôte zlo pogóste. Sploh je slišati postavim: gimnazjum, gubernijum, Cicero, Pius, Cahevs, Jonas, Jeremijas, Palas, Ceres, Likurgus, Dijogenes, Aristoteles i. t. d. namesto: gimnazija, gubernija, Ciceron, Piji, Cahej, Jona, Jeremija, Palada, Cerera, Likurg, Dijogen, Aristotel. i. t. d.

Novičar.

V kmetijskih rečeh:

Od ministra je prišlo dovoljenje za napravo kmetijske šole v slovenskim jeziku v Ljubljani, o čemur bomo drugo pot kej več povedali. — Tudi je kmetijska družba dobila dovoljenje več kmetijskih podružnic po Krajnskim napraviti; tudi od tega bomo po novim létu več govorili. —

V rečeh deržavniga zbora:

V 9. seji deržavniga zbora je bilo oznanjeno, de se po več krajih sliši od preprirov in bojev zavoljo lóva (jage) in de je sila potrebno, de bi se postava zató oznanila, in razvujzdanosti na péte stopilo. Minister je poterdil pri ti priliki zatačas lovske postave, ktere je Marski deželjski zbor osnoval. — Neki poslanec je vprašal ministra: kdaj de se bo revnimu stanu učiteljev (šolmojstrov) po deželi pomagalo, kteri — po razderti zavezi med gruntnimi gosposkami in kmeti — sémtertje lakote poginiti morajo? Minister je odgovoril, de je dobro prepričan od téh težav, in de bo, berž ko moč, svoj sklep v ti reči zboru v roke podal. — Na vprašanje nekterih Dalmatinskih poslancev: zakaj de je Cesar bana Jelačića, Hrovata, za poglavarja Dalmacije postavil, je minister Stadion ogovoril: de pri vsim tem ostane Dalmacija samostalno kraljestvo, de so se pa ministri pri volitvi Jelačića posebno po tem ravnali, kér je v Dalmaciji kakor v Istriji več Slovanov, kakor drugih narodov. — Deržavni zbor je dokončal opravilni red, to je, postave kako se sme v zboru poredama govoriti, de se pomenkovanje in posvetovanje v prihodnjih sklepih ne bo motilo, dražilo in zaderževalo. Hvala Bogú! de bojo vunder enkrat in koj po praznikih začeli ustavo, to je postave nove vlade, delati, ktero že tako željno vsi narodi pričakujejo. — Prihodnji predsednik zbora bo spet Štrobah, ki je pred Dunajskim puntam tako modro zborne pomenke vižal. Dé bi se pač poslanci levice, sredice in desnice prijazno zastopili, in vsim na-

rodam avstrijskiga cesarstva pravo svobodo osnovali! Bog daj srečo!

V vojaških rečeh:

Sliši se, de so Cesar začasno poterdili nove postave za rekrutirango, ktere ukažejo: 1) Tudi žlahetni stan mora, kakor vsak drug, v vojašino (k soldatam) iti. 2) Lózalo se bo. 3) Po spolnjenim 20. letu do spolnjeniga 26. leta bo vojaška služba terpela.

Is vojske na Ogerskim:

18. tega mesca je obsedla cesarska armada pod vojskovodstvom Vindišgreca ogersko mesto Prešpork; ban Jelačić je pa s svojo armado ravno ta dan Wieselburg sovražniku vžél. Nar hujši vojska bo v Peštu, pa je bo mende tudi kmalo konec — in Ogersko kraljestvo, kakor je zdej skozi 1000 lét bilo, bo zginilo in se potopilo, zató ker krívica in ošabnost nikdar ne zmaga, čeravno včas dolgo terpi. Slovani, Nemci in Madžari bojo prihodnjic z enakimi pravícami tam prebivali, kjer je dosihmal le prevzeteni Madžar sam kraljeval in si ošabno berke vihal: „Nemember tot — pasamateremtete!“

Sicer iz svetá:

Ni več dvomiti, de bo na Francozkim Ludevik Napoleon, stričnik nekdanjiga cesarja Napoleona, za Francozkiga vladarja (prezidenta) izvoljen. Bog vé, ali bo ta volitev Francozam mir in srečo, ali pa nove prekucije prinesla? — Oče papež so še zmirej v Gati. Nekteri Rimski puntarji si clo gerdo jezik brusijo ter pravijo, de papež nimajo več deželjske oblasti in de nej bojo le Rimski škof. — Slovanska lipa (slovensko društvo) v Pragi ima 29., 30. in 31. tega mesca velki zbor, h kterimu je tudi Ljubljansko slovensko družbo povabila. Gosp. Cigale je šel v imenu družbe v Prago. — 14. tega mesca so si napravili zbrani poslanci slovenskih narodov práv vesel večer v Kromerizu; slovensost je veljala edinu Serbskih poslancev, ki so zadobili od ministerstva práv vesel odgovor na želje Serbskiga naroda. — V Frankobrodu se je začelo zopet zlo mešati, Šmerling, minister notranjih zadev in Avstrijanec, je odstopil, in še 2 druga Avstrijanca sta se svojim službam odpovedala. Frankobrodski zbor hoče nemškiga cesarja voliti in ponužezlo in krono — pa dosihmal se noče nihče za-njo oglasiti. Frankobrodeci imajo le dve napčenosti, in te ste, de so v vsim prenagli, — in de mislijo, de mora celi svet plesati, kakor oni godijo!

Opomba.

Današnjimu poslednjimu listu tega léta je priložen: 1) poslednji del „Divice Orleanske“, v kteri nam je naš slavni Koseski očitno razodel moč, lepoto in bogastvo jezika slovenskiga, in ki nas je še bolj poterdil v naših mislih, de naš slovenski jezik po pravici zasluži imé samostalniga jezika; — 2) poslednji del „Slovenskiga vertnárja“, ki bo močno pomagal žlahetni sadjoreji na noge, zakaj dokler nimamo edinih in pravih imén mnogih sadnih plemén, nikdar ni en sadjorejic družiga razumeti v stanu; kar „slovenski vertnár“ le z besedo uči, bojo še bolj razjasnile sadne razstave; 3) je priložena navadna doklada; 4) glavni list in 5) zavitek Novic. Imenika prejemnikov létas ne bomo dali, kér nam časa manjka, veliko število prejemnikov sostaviti, in bi nam tudi preveč potroškov prizadjalo, kér smo létas še sicer veliko doklad priložili. V začetku Novic je bilo treba svetu rodoljube in posebne prijatle slovensine pokazati, zdej pa je treba, de smo vsi Slovenci, ki nas je slovenska mati rodila. Kazalo važnisih sostavkov pričjočiga tečaja bomo po novim létu prinesli, kér ga zdej še nismo mogli dokončati.

Vredništvo.